PETRI SCRIVERII.

CORRECTIONUM MILITARIUM Liber;

Sive

Animadversiones in Vegetium DE RE MILITARI.

Primum

Ex intervallo XXV. *annorum recensitæ atq; auctæ, & nunc recusæ.*

CIↃ IↃ C LXX.

P. SCRIVERII CORRECTIONUM MILITARIUM Liber; *Sive* ANIMADVERSIONES IN VEGETIUM.

IN Titulo, AD VALENTINIANUM AUGUSTINUM. Palatinorum codicum unus optimæ notæ agnoſcit hic THEODOSIUM Imperatorem.

LIBRO PRIMO.

IN prologo.*niſi poſt Deum faverit Imperator.*] Sic quidã MSS. Alii,*niſi prænotum fueri: imperatori.* Et ſic Editio vetuſtiſſima,jure merito mihi princeps; & inſtar manuſcripti. Supereſtque mihi aliud exemplar MS. in quo legas, *niſi poſt Deum fuerit Imperator.*

Ibid. *Sic regnantium teſtimoniis crevit eloquentia.*] Ita princeps editio, & aliquot Mss, In aliis alt,*crebuit*, & *crebruit*. quod in Notis temere damnat Franciſcus Modius: retractat ipſe in Novantiquis,Epiſt.cxi.

Ibid. *auſibus literarum.*] Forte, *literarum.* Mss,duo Modii,*uſibus litera.* Quod & in uno meorum reperi. Reliqui, ut & Editio princeps, *auſibus.*

Ibid. *tanto inferiorem me a. ſ. eſſe vix ſenſi.*] Sic Editio princeps,&unus MS. Duo alii,*quamvis inferiorem me a ſ.eſſe ſenſi.* Quomodo Modiani.

Ibid. *ut,quæ apud diverſos.*] Duo mei Mss, *& ideo quæ a.d.*

Ibid. *De delectu igitur.*] Sic Mss. nonnulli;

plerique tamen, *dilectu*, & sic etiam infra. Quomodo in omnibus fere vetustissimis libris Mss. scribitur. Nec aliter in Pandectis Florentinis. Nihilominus Caspar Barthius *dilectu* praefert: uti etiam Modius Bonnensis sui exemplaris scripturam *de electione*.

Ibid. *Non, quo tibi Imp.*] Mss. aliquot mei, & tres Palatini, *Non, quod tibi Imp.*

Ibid. *antiquam consuetudinem conamur ostendere.*] Posse legi jam olim monui *conabor*. sic Palatinorum quartus, & Colonienses membranae Modii, Mss. Barthii, *conabimur*. Mei omnes conspirant cum vulgg.

CAPITE I. in titulo, *armorum exercitatione.*] Alias, *exercitione*. Infra in ipso contextu est *exercitio*. Quod hic malim: & sic repone in titulo.

Ibid. *Nulla enim alia.*] Hic omnes MSS. caput primum auspicantur, ut & Editio princeps. Neque aliter exemplar, quo olim usus fuit Blondus Flavius, Romae Triumphantis lib. VI.

Ibid. *orbem subegisse terrarum.*] Mss. alii, *subjecisse*. Tò *terrarum* omittit Blondus, & aliquot editi: oscitanter, ne quid gravius dicam. In Augusti numismate aureo PAX ORBIS TERRARUM S. P. Q. R. Pingitur globus decussatim zona evinctus inter duos oleae, sive lauri sint, ramos, in symbolum pacis universalis terra marique bellicis victoriis partae.

Ibid. *Hispanos quidem.*] Palatinorum unus, *Spanos*. Sic D. Paullus in Epistola ad Romanos cap. XV. τὴν Σπανίαν pro *Hispania* dixit, vers. 24. & 28. Et *Spaniam* hanc regionem olim nuncupatam ostendit Cl. Ortelius in Thesauro Geographico. & *Hispalis* in Decretis (eodem teste) *Spalis* nominatur, & inde *Spalense* concilium, pro *Hispalensi*. Vide, quem dixi, Geographorum nostri seculi principem, in dictione IBERIA.

Ibid. *sed. etiam.*] Alius, *sed &*.

Ibid. *praestitisse.*] Mss. quidam mei, *praestasse*: & sic quatuor Palatini quoque.

Ibid. *Afrorum dolis.*] Alias, *Assyriorum*, sed non ego credulus illi. Ibid.

Ibid. *nemo (unquam) dubitavit.*] Malo, *dubitabit.*

Ibid. *Sed adversus omnia.*] Alias, *hæc omnia.*

Ibid. *tironem solertem.*] Mss plerique, *solerter.*

Ibid. *in desides vindicare.*] Mss. quidam, *vindicando.*

CAP. II. in titul. *quibus regionibus.*] Alias, *nationibus*, quod reponendum.

Ibid. RERUM *ordo deposcit.*] Liber unus, *Verum ordo deposcit.*

Ibid. *vel regionibus.*] Et hic *nationibus* reponendum, quod & à me inventum in aliquot Mss. à Modio in duobus & editione Momana. probaturque Stewechio quem vide.

Ibid. *Quo loco ea quæ à doctiss.*] Liber unus, *quæ doctissimus.* alius, *quæ loca à doctissimus.*

CAP. III. *& in labore nutritur.*] W. *laboribus enutritur.*

Ibid. *balnearum nescia.*] In aliquibus *balneorũ.*

Ibid. *ad omnem laborum tolerantiam.*] Mss. quidam, *laborem tolerantiamque.* Palatinorum quartus, *malorum tolerantium.*

Ibid. *parco victu utantur.*] Alii libri, *parvo.*

Ibid. *in agrariis.*] Ita legendum ex membranis, & vetustissimo impresso: vulgo male *angariis.* Vide Stewechium, & nos infra ad cap. ult. lib. III.

Ibid. *à civitatis illecebris.*] Mss. quidam *civilibus inlecebris.*

Ibid. *Quinctio Cincinnato viro optimo.*] Ita Edd. W. & scripti quidam codices. Lego, *jure optimo.* Quanquam hæc certe *viro optimo*, non extent in Editione principe, tribus meis Mss. & Palatinis omnibus, notavitque Stewechius suis aliquot deesse,

In tit. CAP. IV. *tirones probanti.*] Alii *legendi.*

CAP. IV. *incipientem pubertadem ad delectum cogendũ nullus ignorat.*] in Mss. aliquãtis est, *incipiente pubertate, ad delectum cogendũ tironẽ.* & sic Blond.

Ibid. *perfectius imbibuntur, quæ discuntur à pueris.*] Omnes Palatini, meique tres scripti, & Ed. princeps. *imbuuntur.* Ita ut de mendo locum suspectum habeam. & legendum arbitrer, *perfectius imbuuntur atque docentur pueri.* In tribus quoque suis Mss. vetereque Ed. Parisiensi & duobus Susianis τὸ *imbuuntur* extare testatus est Stewechius.

Ibid. *Deinde militaris alacritatis saltus.*] Quatuor Palatini, & omnes mei, *alacritas, saltus.* Quæ lectio utraque manu amplexanda, & auctori suo redonanda.

Ibid. *Nam primum juventus, simul ac belli patiens erat.*] Palatinorum unus & Ed. princeps, *Nam simul ac juventus belli patiens erat.* Turbant Mss. mei, *Nam si nullus adventus b.p.e.* Et sic in uno illorum ab altera manu interpolatum erat. Emendabat Stewechius, *jam primum juventus simul belli patiens erat.*

Ibid. *per laboris usum.*] Alii codices, *per laborem usu.* & sic MS. Sallustius bello Jugurthino.

CAP. V. *tironum, à Consule Mario scio semper exactam, ita ut senos.*] In optimis membranis est, *tyronum quondam scio semper exactam, puta, ut senos.* In aliis aliter. Vide Stewechium, & adhibe Cl. Salmasium ad Histor. August. Suspicatus sum aliquando, Vegetium scripsisse, *à Consule in area.* scilicet Capitolina, ubi dilectus à Cousulibus peragebatur, Varrone apud Nonium in *tenebrione*, Polybio, Livio, aliisque auctoribus. Sed firmandæ sententiæ Salmasianæ, subjicere bonum hercules factum, quæ in membranis deprehenderim. Duo mei scripti diserte, *ad incomam scio semper exactam.* In Palatinis. *ad nicoma.* superaddita glossula. *mensura militum.* Et sic Isidori nomine publicatæ Glossæ.

Ibid. *adduxerat.*] Membranæ, *abduxerat.*

CAP. VI. *officium bellatoris.*] Mss. *officia bellatorum.* Alii *bellatores.*

Ibid. *Valentibus digitis, longioribus brachiis.*] Transpositione hic restituendus ac personandus locus.

cus,ex fide MSS.& VV.librorum. *valentibus brachiis, digitis longioribus.* Atque ita omnino reponendum, etsiquidam Stewechiani & mei dissentiant: uti & Blondus. Reclamant enim Palatini omnes, Editio princeps,& quatuorapud Stewechium Mss.

Ibid. *exilior cruribus.*] Editio princeps & duo membranacei mei, *clunibus.* Blondus, *ventre modico, exilioribus cruribus & pedibus.* Unus Palatinorum, *exilior sive ex peditus cruribus.* meorum alter, *clunibus suris expedibus*: alter *clunibus suris expeditus*: tertius, *exilior cruribus, suris & pedibus.* Exerceant se ingeniosi.ego propero.

CAP. VII. *Respuendi.*] Duo mei scripti, *repudiandi.* Et sic totidem Palatini. Neque aliter Auctor infra.

Ibid. *Aucupes,dulciarios,linteones.*] Ita tres mei scripti. Editio princeps non agnoscit *linteones.* Palatini tres habent *lentiones.* & addit aut superimponit unus meorum *pigmentarios* super vocem *dulciarios*, instar glossæ. Et in membranis Stewechii fuit partim *lintiones*, partim *lentiones* De qua voce consulendus ad Hist. Aug. Cl. Salmasius. Blondus portentosé citat, *aucupes, fellularios, aliones.* & docet ex Livii octavo, *fellularios*, id est, opifices sedendo opus facientes, minime aptos militiæ fuisse. Livii verba sunt: *Mamercus Consul, cui Gallicum evenerat bellum scribere exercitum sine ulla vacationis venia, quin opificum quoque vulgus, & fellularii, minime militiæ idoneum genus, exciti dicuntur.*

Ibid. *qui aliquid tractasse videbantur ad gynæcea pertinens.*] Iterum hinc Blondus festivè, *qui aliquid tractasse videntur id generis.*

Ibid. *in prima dilectuum examinatione.*] Alias, *dilectus* & *dilectorum.*

Ibid. *in Sertorio.*] Ita biga manuscriptorum meorum,& Ed.princeps. Tertius meorum omittit, habetque tantum, *inter varia genera virtutum constat*

esse laudatum. Omittit quoque Ioan. Sarisberiensis. Duo Stewechiani, *in prætoriis*. Liber Collegii trium coronarum, *insercorio*. Vide Stewechium. Putavi aliquando reponendum *in Statorio*. De quo Livius lib. XXIV. *Et Statorius ex multa juventute pedites conscripsit, ordinatosque proxime morem Romanum decurrendo signasequi & conservare ordines docuit, & operi aliisque institutis militaribus assuefecit.* L. Statorii meminit Frontinus lib. I. cap I. Sed, si verum amamus, quid ni eadem acer Sertorius præstiterit? Cujus egregia facinora multa prodidit idem noster Frontinus, lib. I cap. V. XXI. & XII. lib. II. cap. I. III. V. VII. XII. & XIII. Legendus quoque Plutarchus in Sertorio.

Ibid. *si pluribus stipendiis.*] Id est, annis. Sic passim classici auctores, Livius, Tacitus & Jurisconsulti. In veteribus Inscriptionibus cum legimus STIP IV. V. &c. significatur eum tot annos militasse.

CANDIDINIUS.
VERAX. EQ.
SING. VIXIT.
ANN. XX. STIP.
IV. &c.
Item
DIS. MAN.
Q. TITIO. RUPO
MILITI. URBA
NICIANO COH.
XI. STIP. V.
VIXIT. ANN. XX.
IULIA GRATA MATER
FILIO. PIENT. FECIT.

Passim etiam in veterum monumentis & inscriptionibus *stipendia* atque *æra* pro annis. Apud Gruterum pag. DXXI. I. MILES AN. XLV. STIP. XIIV id est, annorum quadraginta quinque, & stipendiorum viginti quatuor. pag. MCVII. 3. STIP. XXVII. id est, stipendiorum duodetriginta. pag. DXXI, 6. STIP. XXX, & STIP. XXXV.

xxxv.id est: stipendiorum triginta & triginta quinque. Pap.DLXXIII. 1.2.3. Veterum expresse, VETERANI, QUI QUINA & VIGENA STIPENDIA AUT PLURA MERUERUNT. SENA ET VICENA STIPENDIA EMERITA, HONESTA MISSIONE DIMISSI.

Ibid. *defensio provinciarum.*] Palatinorum unus, *defensa* pro *defensione*, infra *caesa*, & *puncta*, c.XII.

Ibid. *dum possessoribus.*] male, meo iudicio, correxit magnus Cujacius. Vide Nomenclatorem Strategicum.

Ibid. *dissimulationem probantur, talesque sociantur.*] Melius, *probantium tales sociantur.* Vide Stewechium.

CAP. VIII. *inscribendus.*] Codices optimi, *scribendus.*

Ibid. *distendit.*] Stewechius, *extendit.*

CAP. IX. *Sed ad cursum.*] VV. *Sed & cursu*: pro *cursus*. vide Stewechium. cum quo Ed princeps & tria mea Mss. exemplaria consentiunt.

Ibid. *hoc memorat.*] τὸ *hoc* non agnoscunt boni libri.

CAP. X. *non solum ab hoste.*] Quidam libri hic τὸ *natandi* inserunt, quod improbat Stewechius.

Ibid. (*quos Galerios vocant,*) Infra Vegetio dicuntur *Galearii*; lib. III. cap. VI. De quo consulendus Cl. Salmasius, qui doctè studioseque super his disserit ad Histor. August.

CAP. XI. *duplicis aeque ponderis.*] Quid si, *dupli*, ut infra?

Ibid. *post meridiem.*] Mss. *à meridie.*

Ibid. *accederet, recederet.*] Sic rescripsimus, auctore Stewechio, cujus opera & unius libri auxilio suppletus hic locus. Omnes ante meam editiones τὸ *accederet* ignorant; & Ed. princeps etiam τὸ *recederet*. Reliqui omnes libri Mss. concinunt vulgg.

CAP. XII. *quam videatur.*] In plerisq; est, *videat.*

Ibid. *duplicis autem ponderis.*] Rectius W. *dupli.*

CAP. XIII. *campidoctoribus.*] Ed.princeps & Stewechius *campiductoribus.* non bene Salmasius mavult, *armiductoribus.* Sed nihil mutandum, quod docendum uberius alio loco.

Ibid. *armaturis melius pugnari, quàm cæteris.*] Sic idem Stewechius, cum vulgo esset, *armaturam melius pugnare, quam cæteras.* quemadmodum etiam in tribus meis scriptis. Editio autem princeps ita ut à nobis & Stewechio editum est, habet. Palatinus I. *armaturos m.p.quam cæteros* Palatinus quartus, *armatura m.p.quam cæteris.* De armaturis cosulatur Salmasius ad Hist. Aug.

Ibid. *duplicis remunerentur annonis.*] Libri optimi, *duplis.* Quod repone.

Ibid. *in illa prolusione.*] Alias, *prælusione.*

CAP. XV. in titulo : *tirones imbuendos diligenter.*] Sic Mss. fere omnes.

Ibid. *rectum sagittare doceant.*] Mss. quidam, *doceantur.*

CAP. XVI. *sine invidia sanguinis.*] Sic aliquot Mss. & Ed princeps. Palatinorum unus, *sine sanguine,* Meorum unus, *sine via sanguinis.* Alter prodigiose, *signa via sanguis.*

CAP. XVII. *quoque exercitatio.*] Mss. *exercitio.*

Ibid. *Martiobarbuli.*] Quidam Mss *Matiobarbuli* & *Mattiobarbuli.* sic & infra. Alii, *Marciobarbulos,* legunt. Si cui jocularia arrident, videat Turnebum, Adversariorum lib. XXIV. cap. XII. De his in Nomenclatore Strategico.

Ibid. *milites jaciunt.*] W. *iactant.*

Ibid. *mutuari videntur.*] in optimis Mss. & W. *imitari.*

CAP. XVIII. *à stipendiariis.*] Optime Mss. & Ed.princeps, *ab stipendiosis.* Dicebantur *stipendiarii* qui pendebant, *stipendiosi* qui merebant jam aliquot annis stipendia. Hinc Varroni *limites stipendiarii,* Livio *civitates stipendiariæ,* & in antiqua lege Agraria,

ria, AGRI STIPENDIAREI. id est, vectigales. Extat fragmentum Legis apud Fulvium Ursinum, & Gruterum Inscription. pag. ccv. Ennius:

-- *Pœni stipendia pendunt.*

Nempe stipendiarii dicti, quod stipem pendebant: Unde & Stipendium. Vlpianus l. ager. 27. ff. De verborum signific. *Stipendium à stipe appellatum est, quod per stipes*, hoc est, *modica æra, colligatur.* Vox hæc autem *stipendiosus*, elegans inprimis & inter rara repertu. Omnia istiusmodi inclinamenta nimium ac præter modum significant, ut ait Nigidius Grammaticus apud A. Gellium lib. IV. cap. IX. Quem vide. Varro apud Servium P. Danielis Æneid. XII. *suspendiosos* dixit, hoc insigni fragmento, ex libris ut opinor, De vita Populi Romani: *Suspendiosos*, inquit, *quibus justa fieri jus non sit, suspensis oscillis, veluti per imitationem mortis, parentari.*

Ibid. *semper exacta.*] Alias *exercenda.* minus bene.

Ibid. *super hos juniores.*] Mss. *quos supra juniores.*

Ibid. *demum.*] Alias, *deinde.*

Ibid. *sine mora ascenderent.*] Ita omnes: tamen satagei quidem *escenderent* volunt: stolidiores an vaniores incertum.

CAP. XX. *utique.*] Abest in aliquibus.

Ibid. *postulant.*] Sic unus meorum. Alii, *postulabant, postulatum.*

Ibid. *deinde cassides deponere.*] Duo meorum, *cassides se de ponere.* Tertius, *cassides cessare refundere.* Ed. princeps, *cassides se debere fundere.* Stewechianorum quidam, *cassides se debere refundere.* Repone, *cassides refundere.* & vide Stewechium.

Ibid. *sine cataphracta, sine galea, qui cum.*] Ita distinguendus hic locus ex fide membranarum.

Ibid. *esse constat & pectora.*] Mss. *constant.*

Ibid. *raro meditanti arma, raro tractanti.*] Stewechius, *raro meditanti, raro arma tractanti.*

Ibid.

Ibid. *aut capi, aut certe fuga Rempublicam prodere.*] Lib. V. *aut capi aut fugere, aut Remp. p.*

Ibid. *intra scuta subsidere.*] Alias *subsistere.* minus bene. Pro recepta lectione est ipse Vegetius lib. II. cap. XVI. & Virgilius Æneid. XII.

Subsistit Æneas, & se collegit in arma,
Poplite subsidens --

Et lib X. v. 412. dixit *colligere se*, ut Statius Papinius *curvare in arma.*

Ibid. *Missilia, quibus utebatur pedestris exercitus. pila vocabantur.*] Sic Editio princeps, aliæque post secutæ. Tres membranacei codices nostri, *Missilibus quibus utebantur p. e. pila v.* Barbarum ac solœcum videatur nonnemini. Non est. Locutus est cum veteri auctore, ex quo hæc hausit Vegetius; ea figura, qua Poëta, *Vrbem quam statuo, vestra est*, Æneidos I. Antiptosin dicunt Grammaticorum ac Rhetorum filii. Sic fratus aliquoties noster verba antiqua, & locutiones Supra hoc libro c. IX. *cursu pro cursui* dixit. *Sed & cursu præcipue assuefaciendi sunt juniores.* Sic uno ore auxiliares nostræ copiæ. Sic autoritate trium codicum suorum, & quatuor Susianorum, legit Stewechius: Et hoc orationis membrum à veteri de disciplina Militari scriptore Vigetio suppeditatum censet. Sic Vatro *exercitu* pro *exercitui* non semel dixit. Extantque apud Nonium Marcellum exempla, Antiquos, & inter illos doctissimum togatorum, dativum pro ablativo, & contra, frequenter usurpasse. Quin etiam Maro VI. Æneidos sic locutus:

--- teque aspectu ne subtrahe nostro

Ibid. *sive pedali.*] Legerim libenter, *sine pedali.* De quo alias, volente Deo, dicetur quod satis sit.

Ibid. *quæ in scuto fixa non possent abscindi.*] Mss. *quod in scutum fixũ non posset* (alias, *potest*) *abscindi & loricam, scienter ac fortiter directã, facile perrumpit.*

Ibid. *armorum constat esse.*] Palatinorum unus. *antiquorum armorum.* mei tres repræsentant ad hunc modum, *instruendis igitur ac protegendos omni antiquorum genere constat.* Ed rinceps consentit vulgg. excepto

cepto quod inferat *antiquorũ arm.* & sic quidã meorũ.

CAP.XXI.*autẽ censidẽtes.*]Stevvechius,*cõfidẽtes.*

Ibid.*& more animalium inulti cadunt.*] Ita legendũ Palatino vulg.& Mss.pleriq: perperam *multi.*

CAP.XXII.*ne mons sit vicinus altior.*] In quibusdam membranis est,*vicinior aut altior.*

CAP.XXIII.*prout loci qualitas.*]Mss.quidam *quantitas.*

Ibid.*post prætoriam est.*]scribe cum Mss. *pretorium.*de quo vide Stewechium.

CAP.XXIV.*ut in ante.*] Ita omnes meliores libri-vulgo,*ante.*Occurrit & *in ante* supra cap.xx.

Ibid.*tunc legitima.*W.*latissima.*

Ibid.*egesta.*] alias,*levata.*

Ibid.*rastra.*]Stewechius,*rutra.* In Palatinorum uno,*rustra.*Unde adstruitur emẽdatio viri doctissimi.

CAP.XXV.*quæ tertia,donec.*]*Quæ quarta* membranæ quædam inserunt,aliæ *donec* excludunt.

CAP.XXVI.*ne ubi contra.*] Vide Stewechium.

Ibid.*præstant.*] In plerisque Mss.*dabunt.*

Ibid.*acies ipsa metanda est.*] W,aliquot,item Modestus,*vertenda est.*

CAP.XXVII.*ita ut ad equestrem meditationem.* Mss.apud Stewechium in ora,*ad æqualem.* Palatinus I.*ad æquam.* Cæteri omnes non variant.

Ibid.*impetus repararent.*] Stewechius *impetus reparent.* ex libris, ut ait, optimis, cum vulgati *repararent* circumferrent. *Reperent* tamen Ed. princeps. Membranæ quædam,*in præliis reparent,in præliis separent*; item,*impetus seperent.* In vetustissimo edito Stewechius legit,*repedarent*,in duobus Susianis,*recursu quodam in præliis repedarent.* De qua lectione vide ejus Commentarium.Perlatum est ad me, in quatuor Palatinis,& uno Gruteriano , esse *reparent.* Et paulo ante in iisdem Palatinis omnibus legi,*sequantur,interdum cedant.* uti in omnibus meis. Totum locum recte me constituisse arbitror , ad hunc modum: *Equites quoque divisi per turmas, armatique, similiter tantum*

tantum itineris peragebant, ita ut ad equestrem meditationem interdum sequantur, interdum cedant, & recursu, quodam impetu, se parent. To *recursu* hic iterum antique pro *recursui.* De quo vide ad cap. xx. *Ad equestrem meditationem* valet ex disciplina equestris exercitii, ad exemplum meditationis campestris. Quid si Flavius scripserit ? & , *retruso equo quodam impetu , trepidarent.* Nam *trepidare* equorum proprium. Servius in Æneid. lib. III. hoc versu: *Dum trepidant alæ. --- Quidam ab equis, qui hodieque trepidare dicuntur.* Cato, *Sedere non potest in equo trepidante.*

CAP. XXVIII. in titul. *De adhortatione rei militaris,* &c.] Lemma ridiculum. Adhortatur auctor ad rem militarem Romanamque virtutem. Non virtus aut Militia ipsa loquitur. Quare scribe: *De adhortatione ad rem militarem, Romanamq; virtutem.*

Ibid. *Hæc, Imperator invicte, de universis.*] Malim, *H. Imp. invicte, è diversis.* Sic Artis Veterinariæ lib. I. cap. ult. *Sequenti volumine à vertice usque ad ungulas ex diversis auctoribus enucleatas animalium publicavimus curas.* itemque prologo lib. III.

Ibid. *enucleata congessi.*] Utrum sic, an *enucleate*, ut Cicero, an *enucleatim* cum ipso Vegetio lib. II. cap. VI. legas, non admodum est laborandum. Alaricus Imp. in Commonitorio: *Quibus omnibus enucleatis, atque in unum librum prudentium electione collectis,* Hinc. *Libri Juris enucleati.*

Ibid. *nec effœtæ.*] Modestus *defectæ.* A recepta lectione non abeunt Mss. & VV. Coloniensis tamen Modii cum Modesto *defectæ* habent.

Ibid. *Epirotæ.*] Mss. nostri constanter *Epiri.* Stewechiani aliquot *Epiri Pyrrhi.* Unde Gulielmus, *Epirotæ Pyrrhi* Vide Stewechium.

Ibid. *Mæsos.*] Ita consensu meliores libri. vulgo *Medos.* Modestus *Mysos*; & sic Palatinorum unus.

Ibid. *ad delectationem otii.*] W. aliquot & Ed. princeps habent *dilectionem.* male.

Ibid.

Ibid. *viginti, & quod excurrit, annorum pax.*] Sic optime Ed. princeps, & meliores Mss. Pessime Wecheliana atque aliæ, *viginti quatuor circulis excursis annor.* & ridiculè sic fere duo codices Palatini.

Ibid. *tot itaque.*] Sic in emendatioribus libris. Stewechii mavult, *tot ubique.*

Ibid. *tot ducibus.*]. Absunt Palat. I. & mox pro *vilius* habent Ed. princeps & duo scripti, *utilius.* quod sane vilius & inutilius hoc loco.

LIBRO SECUNDO.

IN prolog. *armaturæ.*] Palatini omnes, Mss. & Ed. princeps, *partis armatæ.*

Ibid. *antiqua desiderat.*] W. *ex libris antiquorum ea d.* Item, *ex libris antiquorum desiderat.* Item, *ex libris antiquorum audire desiderat.* Lege mox, *cum ipsa antiquitas fr. a.*

Ibid. *mandatis.*] Alias, *præceptis.*

Ibid. *timore.*] In W. quibusdam est, *modo*: & sic Ed. princeps.

Ibid. *si negassem.*] In iisdem W. *neglexissem.*

Ibid. *delectis.*] Mss. *dilectu.*

CAP. I. *Equitum alæ dicuntur.*] Sic Modestus. Modius ex W. *Equitum alii alares dicuntur*: & sic unus meorum Mss. Probe, nam sequitur, *Est & aliud genus equitum.*

Ibid. *à velo, quia velis.*] membranæ Stewechii habent, *ab eo quod velis*, non ita mei Mss. sed Ed. princeps.

Ibid. sollicitandum non est *flammulis*?] perperam enim hic viri docti *flammeola* nobis obtrudunt.

Ibid. *equites sunt instituti.*] in quibusdam milites

Ibid. *peditum.*] W. constanter, *militum.*

Ibid. *in auxilia & legiones.*] Melius, *in legiones & auxilia*

Ibid.

Ibid. *Romana autem virtus.*] Mss. legit, *Romana autem res.*

CAP. II. *Barbaricæ.*] Optimi libri *Barbaræ.*

Ibid. *ex diversis numeris venientes.*] Hæc genuia lectio est. antea fuit *muneribus*: Modestus *moribus* videtur legisse. sed optimè Mss. *numeris*. Malim quoque *convenientes.*

Ibid. *Documentum est.*] Palatinus I. *documento e.*

CAP. III. *aliquantos militiam deserere.*] Ex Mss. constat τὸ *militiam* glossematium esse.

Ibid. *fera munera.*] Exemplaria optimæ notæ constanter, *plura.*

Ibid. *severior disciplina.*] Ita E. princeps. Tres Mss. nostri, *sævior.*

Ibid. *ob ejusmodi comprobatur industriam.*] iterum libri optimi, *ab ejusmodi comprobatus industria.*

CAP. IV. *cuivis.*] Stewechius, *cuicui*: nostri non discedunt à vulgg.

CAP. V. *nam puncturis.*] Vera atque indubitata lectio est, *victuris.*

Ibid. *milites scripti & matriculis inserti.*] Mss. *m. scripti eum matriculis inseruntur.* Expende quid Blondus Flavius velit in Roma Triumphante: *Post secunda*, inquit, *Imperii adhuc stantis (licet cadere incipientis) tempora cœpit dici, sicut & nostra ætate fit, eum militem ad soldum conduci, cui promittitur stipendium, licet annuum: Cassiodorusque, Vegetius & Frotinus* solidatum *fuisse in militia scribunt eum, cui stipendia ab Imperatore promissa erant.* Hæc ille cap. VI. Et eum secutus, ut apparet, non dissimilia Volaterranus lib. XXX. *Dicebantur delecti & auctorati: postremis vero temporibus* Matriculati *&* Solidati. *Cassiodorus, Vegetius, & Frontinus* Solidatum *fuisse in militia scribunt eum cui stipendia ab Imp. promissa erant: unde vocabulum hodie* Soldatorum *est.*

Ibid. *deserturos militiam.*] Tolle iterum glossulam:

CAP. VI. *triginta duos.*] Mss *duo.* Alii, *trirginta sex*

Ibid. *enucleate.*] aliquot, *enucleatim.* Vide ad cap. ult. libri prioris.

Ibid. *viginti sex.*] Plerique libri, *triginta.*

Ibid. *in una legione.*] in V. & Modesto *unaquaque.*

CAP. VII. in titul. *Principum.*] Alias, *principiorum.*

CAP. VII. *Principum nomina.*] Omnes mei, Palatini, W. tam editi quam Mss legunt, *principiorum.* Vide Stevvechium.

Ibid. *feruut.*] Alias, *portant.*

Ibid. *adoptati eorum* &c.] Membranæ aliquot, & Modestus, *adoptati. cum eorum vicario.* Legerim utrobique *ceu eorum vicarii.*

Ibid. *Campigeni* &c.] Pro, *exercitii genus crescit in campo,* habent meliores libri, *exercitus ingens vis c. i.e.* sic duo Stewechiani. Totidem nostri, *exercitus* pro *exercitii.*

Ibid. *Torquati duplares, Torquati simplares.*] Tamet si sic scripsi, videtur tamen legendum, *T. d. T. sesquiplares.* & sequentia ad hunc modum restituenda, jubentibus Palatinis omnibus, Gruteri Mss. & fidelioribus membranis. *quibus torques aureus solidus* (al. *solidæ*, & *solum*) *virtutis præmium fuit, quum qui meruisset, præter laudem interdum duplas consequebatur annonas.* [*Duplares, sesquiplares.* Hæc irrepsere fortassis è margine in contextum.] *Duplares duas, sesquiplares unam semis consequebantur annonam. Candidati*, &c. Neque dubitabis de lectionis veritate. Qui hic *Duplares* & *sesquiplares* aliter dicti *Duplarii, & sesquiplarii.* Hyginus Gromaticus, vindicatus à nobis, & primum ante XXV. annos typis formulariis editus, quantum quidem ex membranis prodigiosissime exaratis tum colligere potuimus: nunc autem plura indidem extricavimus. *Alia miliaria turmas habet* XXIV. (error calculi) *in eisd. Decuriones, Duplicarii, sesqui-*

qui plarii, itemq; numeri turmarii stabunt, Equos singuli Decuriones ternos, Duplicarii & sesquiplarii binos (habent. Huc facit vetus inscriptio.

D. M. S.
C. ANTONIO. C. F. FLA-
VINO. VI. VIRO. IUN.
HAST. LEG. II. AUG.
TORQ. AUR. ET. AN. DUPL. OB. VIRT.
DONATO. &c.

Ibid. *Candidati simplares.*] Hæ duæ voces absunt Palatinis omnibus: non meis, non aliis, *Candidati*, militum genus. Ammianus Marcellinus lib. xxv. & Historiæ ultimo. Procopius Gothicorum III. Cedienus. Fasti Siculi. Vet inscript. Alli. De quibus consule Nomenclatorem nostrum strategicum.

Ibid. *Hi sunt milites principales.*] Tò *principales* deest Ed. pr.

Ibid. *Reliqui munifices, quia munia facere coguntur.*] Tres mei scripti & Ed. pr. *munera.* & sic esse in libris aliquot annotaverat Stewechius. quem vide. In altero meorum ita legitur; *quia propter munera facere militiam coguntur.* Haud vidi magis. Receptam lectionem asserit Ammianus Marcellinus lib. xxv. *Imperatori parcius cœnaturo pultis portio parabatur exigua, etiam munifici fastidienda gregario.* Si cum Stewechio quis *munera* malit, videat num probare possit conjecturam mihi sub manu natam, præsidio manu scripti exemplaris, in quo legi jam monui, *munera facere militiam c.* Eccillam; *quia munera facere militiæ coguntur.* Lucretius; *fera munera militiaï.*

CAP. VIII. *Princeps autem primæ cohortis.*] Palatinorum I. *Princeps autem secundus p. c.* Reliquorum Mss. cohors tota respondet vulgg.

Ibid. *quæ in legione ordinata sunt.*] Rectius cum Mss. legeris, *ordinanda*

Ibid. *Erant enim.*] Omnes libri, *etiam*, atque ita legendum.

CAP.

CAP. IX. *Legati Imperatoris ex Consularibus.*] Stewechius ex Mss., *ex Consulibus.* & sic mei omnes.

Ibid. *plures numeri gubernantur.*] Mss. Hæc scriptura, auctoris genuina est. Putide vulgo in omnibus *plures numero.*

Ibid. *Præfectus legionis habens Comitivam primi ordinis dignitatem.*] Ita cum in Wechiliana & aliis editionibus esset, *communem pr. ord. d.* restituit eleganter Modius. Sic Modestus, sic de impressis Romana editio, sic denique membranæ, quæ subsidia ipse habuit. Diserte autem triga Mss. meorum. Editio princeps, codices Palatini, & Gruteri, *Comitive.* Scribe itaque *Comitivæ.* Dicebatur *Comitiva primi ordinis.* Cassiodorus Variarum VI. cap. XII. *Quocirca provocati moribus tuis Comitivam tibi primi ordinis largimur.* Cod. lib. XII, cap. I. De Comitibus rei militaris: *Qui contemplatione meritorum ducto intra provincias transmarinas strenuissimo milite primi ordinis Comitivam fuerint consecuti.* Ipsorum, qui Comites in hoc consistorio primi ordinis erant, dignitas, non *Comitiva*, sed *dignitas Comitivæ* appellabatur. Quare in eodem Cod. cap. II. etiam rescribendum: *Eos qui sub Commitivæ primi ordinis dignitate peculiariter ad provincias defendendas milite credito auctoritate nostri numinis destinantur.* Vulgo legitur, *sub comitiva pr. ord. dignitate,* Sed exemplorum satis est. Plura in Constitutionibus Imperialibus, Inscriptionibus antiquis, in Cassiodoro, & aliis.

Ibid. *Exercitatio.*] Mss. *exercitio.* vide Stewechium.

Ibid. *Ipse a. custos.*] Sic tria Mss. Sed Palatinorum I. *justus.* Et sic Pomponius Lætus de Magistratibus cap. XII. Editio princeps, *justum.*

Ibid. *creditam.*] Alias, *traditam.* Quod in uno codice lectum cur amplexatur Stwechius, equidem nescio. Supra ad hoc ipsum caput ex Cod. lib. XII. adscripsimus, *milite credito.*

CAP. X. *destinatio pertinebat.*] Libri saniores, *æstimatio*, & placet Stewechio mihique. *designatio* Lipsio.

Ibid. *sagmarii.*] Hæc optima, hæc vera lectio: pressime a nea, *sagittarii.*

Ibid. *secatur.*] Stewechius *serratur.*

Ibid. *contexitur vallum aquæ ductus.*] *Consepitur vallum, aqua educitur*, lanius Gulielmius. Sed necdum sic personatus locus pessime. De quo nos alio loco.

Ibid. *ut recte.*] ita Mss. & Ed. pr. alias *certe.*

CAP. XI. *Habeat præterea legio fabros lignarios instructores.*) Mss. aliquot: *fabros tignarios, structores.* Probat Modius, & ante eum Galliæ præclarum sidus & literarum columen A. Turnebus: nec aliter citat maximus Budæus. Ego vero *instructores* illos non facile efforcillaverim ex hoc loco: neque ex Paterno I. C. in l. ult. De jure immun. ubi cum *buccularum structores* fide Pandect. Forenr. vulgo habeamus, & Viri docti emendent, *buccularii structores*; mihi totidem apicibus potius faciendum videtur, *buccularii, instructores* Nam *instruere* ἐπικτίζειν, ædificare. Solinus Polyhistor cap. I. *incensis navibus posuisse sedes*, *instruxisse mœnia.* quam lectionem manuscriptorum omnium contra insulsum Delrionem asserit elegantissimus Salmasius. Sic *instructura* pro *structura.* Isidorus: *Instructura autem parietum ad normam fieri & ad perpendiculum respondere oportet.* & alibi de calce; *usus ejus instructuris fabricæ necessarius.* Et Solino etiam *instruices cæmentitiæ* cap. XXVIII. quæ alias *struices.* Apud Martialem pro *extructis toris* & similibus locis, Membranæ *instructos toris* exprimunt.

Ibid. *pictores.*) Alias, *pistores.*

CAP. *milites mittebantur.*) Ita Mss. sed Ed. pr. *ponebantur.*

Ibid. *per hanc laudatur industriam.*) Mss *Tribuni laudabatur industria.* Quod laudo, alterum tineis pabulum mandor.

Ibid.

Ibid.*incedit.*) Iidem,*incedebat.*

CAP.XIII.*Antiqui quia sciebant.*) Libri quidam W.& Modestus.*quis.*

Ibid.*ne hoc posset.*) MSS.omnes melius,*possit.*

Ibid. *ita ut ex qua cohorte* &c.) Stewechius, *Ita ut quæ cohors, quota esset centuria, illi vexillo* &c. Abnuunt libri. Quare ego, si quid mutandum, mallem: *Ita ut ex qua cohorte, quota ex centuria, illi vexillo esset adscriptum.*

Ibid. *aberrare non possent.*) MSS.iterum melius.*possint.*

Ibid.*quod intuentes.*) Legerim,etsi non juvor à MSS.& W.*quo,id intuentes*

Ibid. *transversis cassidum cristis.*) Membranæ quædam tam a,ud Stewechium, quam ad me, inferunt,*cristis literas habebant.* & Bonnense exemplar Modii,*literas habentes.* De qua re cum nihil alibi inveniatur,nec verosimile sit, in galea literas habuisse, quas magis vexillis inscribi solitas,ex hoc ipso Capite cognoscitur, prudenter Modius hoc tantum monendum putavit. Ut ut sit,vel cœco apparet,Vegetium hic docere, Centuriones in galeis aliquod signum habuisse, ut internoscerentur. Neque hoc Capite solummodo id tradit, sed eodem hoc libro cap.XVI diserte: *Centuriones*, inquit, *habebant cataphractas,scuta,& galeas ferreas.sed transversis & argentatis cristis, ut facilius agnoscerentur à suis.* Assentior itaque viris doctis de mendo manifestario. Apud Christianum Wechelum an. CIↃ IↃ XXXV. & alios legebatur antea,*Centuriones insuper q. n. c. v. nimium bellicosos loricatos transumptis cassidum cristis, ut facilius noscerentur.singulas jusserunt g,c.* Inveteratum sane mendum: quod cum tollere non posset Modestus, tanquam nodum Gordium gladio perrupit, atque hæc effinxit,saltem ut ex animi sui sententia tolerabilis aliquis sensus esset: De Vocabulis itaque Rei militaris, quem totum libellum ex Auctore nostro transscripsit. *Centuriones*,inquit, *qui nunc Centenarii*

 vocan-

vocantur, nimirum bellicosas loricas transversis cassidum cristis,ut à suis facilius noscerentur, habebant,quique singulas gub,i.c. Modius ad has sordes, pelvim merito poscit. Stewechius emendatione digna censuit,pro *quique* rescribens *cuique.*. Sed quam miserè natat in hoc loco Vegetii vir optimus,quam varias & vanas conjecturas adfert! pro quarum optione Afranius nauci daret, nec ciccum suum Plautus offerret. Vide,si placet,in Commentario, & ride. Nos quoque,si videbitur,non minus ridiculosa fortassis somniantes. Vide tamen,quid nobis in mentem venerit. Jacta sit alea. Dicit Uegetius, Antiquos cohortes in centurias divisisse,& singulis centuriis singula vexilla constituisse,literis & notis inscripta, unde constaret cujus cohortis ea centuria esset; ne milites commisso prœlio ab exercitu & signis suis aberrarent. Subdit alterum signum continendis in ordine militibus. Nempe, eosdem majores insuper ordinasse ac jussisse Centuriones singulas gubernare centurias,ita ut belli tempore armati certum in galea signum præferrent, eodem fine,scilicet, ut internoscerentur à gregariis, & quique suum ducem,nobilli apice insignem, sequeretur. Huc videntur ire corrupta nimium quantum verba,hæc sententia latere sub distortissimi sensus involucro. Quare ad hunc modum emendabam: *Centuriones insuper,nimirum belli causa loricatos, transversis (an,diversis(cassidum cristis singulas jusserunt gubernare centurias,ut facilius noscerentur Quatenus nullus error existeret,cum centeni milites sequerentur non solum Vexillum suum, sed etiam Centurionem, qui signum habebat in galea.* Memini me alibi legisse de lorica cucullata,id est, lorica quæ galeam annexam haberet. Nescio an ejusmodi loricæ ζάβαι appellatæ, De quibus Mauricius Strateg. lib. II. cap. II. Justinianus Novella LXXXV. Leo Constit. VI. Vide Rigaltium & Cl. Meursium nostrum in Glossarii Græcobarbaris.

Qui melius conjexit, vatem hunc perhibebo optimum.

Nos aliquid diximus, sed non omnia quæ parata habe-

habebamus. Reliquimus rem inenarratam, & ut legentium conjecturas acueremus, plusculas lectiones adscripsimus, quomodo in vulgariis libris ante editionem Modianam, quomodo item in Mss.aliquot legeretur: Nunc adjiciemus alias, quæ remoto τῷ *quos*, quod mire locum perturbat, ita sonant. Editio princeps: *Centuriones i q. n. C. v. nimium bellicosos loricatos transversis c. c. q. f. noscerentur singulas jusserunt gubernare centurias, quantum* &c. *error non existeret, cum centenim. f.* Sic fere in tribus Stewechianis, & quatuor Palatinis. Neque aliter est in duobus meis Mss. nam in tertio est, *transversis cassidum cristis literas habebant.* Omnes agnoscunt illos *bellicosos loricatos*, quidam etiam τὸ *quos*: quod turbando loco fuit, & hinc portandum est in ultimas terras. Hittorpianum Stewechii exemplar, *qui nunc Centenarii* (unus meorum. *Centerii*) *vocantur: nimirum bellicosos loricatos transversis cassidum cristis, literas habebant.* Quomodo Modestus acceperit diximus.

Ibid. *centeni milites.*] Vulgares & quidam manuscripti, *cuncti*. tolerabilis quidem, sed minus elegans lectio.

CAP. XIV. *Ut enim centum & decem pedites.*] Ita legendum docet Stewechius. Vulgo *& decem* desideratur.

Ibid. *ad disciplinam retineat.* &c.] Alias, *disciplinam retineat armorum; exercitum cogat.*

Ibid. *habili corpore.*] Mss. alii, *habilis*. alii. *stabili*.

Ibid. *eosdemque cogere loricas suas, vel cataphractas, contos & cassides frequenter tergere, curare, samiare.*] Ita ingeniose Stewechius, quem vide. Hinc Samiatores Glossæ: *Samiator*, ἀκονητής. Σαμιάτορες Mauricio Strategici lib. I. cap. VII. & Leoni in Tacticis Constitut. III. §. 51. Constitut. V. §. 3. Glossæ: Ἀκονιστὴς, *samiarius, cotiarius, acutiator.* De *ferramentis samiatis* apud Flavium Vopiscum, legendus omnino eruditissimus Salmasius. A cote Samia fit *samiare*, & *samiator* sive *samiarius*: qui à cote aliter dictus *cotiarius*, quod cote acueret ferrum. *Sa-*

mium autem acutum non significat, quod vult jocularis Nonius; eaque omnium doctorum consensu firmata opinio; Scaligeri ad Ausonium, & aliorum. Quem errorem egregie diluit Salmasius ad Hist. Aug. Scriptores. Dicebantur iidem quoque *Samiatores* & *Coiiarii*, aliter *Acutiatores*, quod jam in Glossis vidimus. *Samiarium* locus publicus Romæ, cujus in Urbis regionibus meminerunt Rufus. Victor. Et Notitia Imperii Regione secunda, huc forte pertinet: *Cælimontium continet Templum Claudii, &c, Ludum Matutinum, & Gallicum: Spoliarium, Samiarum, Armamentarium.* Ita legendum videtur: nam vulgo est *Samarum*. Quomodo fere cum in Hittorpiano suo invenerit Stewechius: *Samaras* videlicet; etiam atque etiam cogitandum, num in Vegetio legendum sit, *contos & cassides frequenter tergere, curare samas.* sive *zabas.* Ζάβαι, *Zabæ*, loricæ sunt apud Mauricium & Leonem: atque etiam in Novellis. Fortasse volet aliquis, *curare zabaras*, aut *zabarias*. Quæ repositoria zabarum. Suidas in ζαβαρεῖον. Et translate pro quovis armario & librorum scriniis. Ioan. Tzetzes Chil. IV. Abdias Babylonicus, ut vulgo inscribitur, Hist. Apost. lib. IV. *Collectis libris Magicis, zabarias plenas ad Apostolum attulit.* Quomodo clarissimus Meursius noster hic & paulo post emendavit. Vulgo, *zabyras*.

CAP. XV. *Sed ante signa & citra signa.*) Libri meliores, & Modestus; *circa s.* Quid si *ante & circa signa.*

Ibid. *Principes vocantur*) Iidem, *vocabantur.*

Ibid. *Plumbatas quinas positas in scutis.*) Vix teneo me quin rescribam, *plumbatasque binas.* Nam sequitur continuo, *Item bina missilia* Vide sequenti cap XVI.

Ibid. *Hastili.*) Libri, *hastile.* & sic iterum infra, haud æque bene.

Ibid. *Quod tunc verriculum, nunc verutum dicitur.*) Imo *veruculum.* Lib. I. cap. VII. piscatores tanquam militiæ inidoneos repudiavit, quare hic verriculo nullus locus.

Ibid.

Ibid. *Post hos erant ferentarii & levis armatura, quos nunc auxiliatores & armaturas dicimus.*) Auxiliatoribus his dimissis Cujacius *scutatores* reposuit. Libri saniores, *exculcatores* & *exsculcatores* præferunt. De iis in Nomenclatore Strategico, quod satis fit, egimus.

Cap. XVI. *genu posito subsidebant.*) Quidam male *obsidebant*.

Ibid. *Sperari victoria.*) membranæ, *reparari*, Stewechius, *respirare*.

Ibid. *Vrsinis.*) In uno Mss. est, *birsutis*.

Ibid. *Vt facilius.*) Mss quidam *celerius*.

Cap. XVII. *Ferentarii autem, armaturæ, scutatores.*) Iterum hic Cujacio placet. *scultatores*, sed *scutatores* ex Mss. Stewech. qui & *exculcatores* addit. De hoc loco etiam videndus Nomenclator.

Ibid. *virtute ac multitudine.*) Mss. *v aut m.*

Ibid. *si hostis fugasset.*) Alias *fugissent.*

Ibid. *ordinemque.*] Mss. *ordinationenemque.*

Cap. XVIII. *in adverso scrip.*) Libri optimi, *averso.*

Ibid. *fossa valloque muniretur.*) Mss *fossa se valloque muniret.*

Ibid. *quæ omne genus militum*, &c.) Quidam scripti, *quæ omne genus militarium contineret armorum.*

Ibid. *armorum.*) Liber vetus, *armaturarum.*

Ibid. *electi.*) Stewechius, *lecti.*

Ibid. *nec moveatur.* &c.] Alii, *Nec moveat, quod olim c. e. m. q. vigeat. Sed hujus* &c. Vide Stewechium.

Ibid. *antequam tentes.*] Mss. *ante tentamentum.*

Cap. XIX. in tit. *notarum.*] Mss. *notandi.*

Cap. XIX. *exigitur.*] Male Mss. plerique, *eligitur.*

Ibid. *sive obsequiorum.*] Cunsule Nomenclatorem

torem Strategicum nostrum, uti & de *Numeris*, qui sequuntur.

Ibid. *numerorum.*] Mss. *numerum.* Stewechio *numerum* placet.

Ibid. *Polipticis.*] Scribe *polyptychis*, atque adi Commentarium Stewechii. *Polyptycha* sunt chartæ publicæ, multorum foliorum sive plicarum libri. *Poleptica* corrupte quoque in veteri collectione Chronicorum ex Thoromacho: *Adrianus utraque lingua eruditus benigniter tributa urbium plurimarum relaxavit, polepticis publicis incensis*, &c. Laudantur à Cl. Wouwerio ad Sidonium Glossæ, in quibus sit: *Album, curiæ polyptichum.* emendandum præcipit, *diptichum*, cum in iisdem legatur, *Diptycha, tabulæ manualis, quæ & Ephemeris & Pugillaris, commentaria, nuncupationes* (*f. nunc capaciores*) *codicilli, tabulæ: Cicero.* Hæc ibi Sed errat Wouwerius. *Polyptycha* (si recte memini) bis nominantur à Cassiodoro, una ad Severianum, altera ad Aurel. epist. lib. v. Variarum: etiam in Cod. Theod lib. 13. De indulg. debit. & apud Marculphum in Præcepto de Clericatu. De Diptychis notior res est. Ea erant tabellæ duplices. In qua re corrigendus Ovidius, alludens ad duplicitatem tabellarum & amicæ suæ

Ergo ego vos rebus duplices (prò) nomine sensi.

Præsto emendationem notæ Opimianæ,

Ergo ego vos reques duplices pro nomine sensi.

Diptycha sive Duplices, epistolæ amatoriæ: & ad eundem usum etiam Triplices habebantur. Martialis in Apophoretis:

Tunc triplices nostros non vilia dona putabis,
Cum se venturam scribet amica tibi.

Ibid. *agrarias.*] Ita optimi Mss. male vulgo, *angarias.* De hac voce adeundus Nomenclator Strategicus.

Ibid. *ut ne*]. *& ne.*

Ibid. *approbatis.*] Mss. *ac probatis.*

Ibid. *Iudicum.*] Iidem. *judicium.* vide Stewechium.

Ibid.*munia.*] Alias, *munera.*

CAP.XX. *Sepositio autem ista.*] Alias, *Sed depositio ista.*

Ibid. *diligebantur.*] Alias, *eligebantur.*

CAP.XXI. *consequitur.*] Mss. *consequatur* : *sicut p.*

Ibid. *primicerius.*] Quidam libri, *primiscrinius.* vide Nomenclatorem.

Ibid. *gradum.*] Alias. *finem. Item legionarii.*

Ibid. *& omnium cohortium.*] Rectius visum Stewechio, *& omnibus cohortibus.*

CAP.XXII. *Tubicines.*] Alius, *Tubicines a. h. vocant. m. e. receptui canunt.* Vide Stewechium. Volaterranus lib. XXXV. *Tubicen processui & rursus receptui canit*

Ibid. *Imperialibus.*] Alias, *Imperatoris.* s. *Imperatoris.*

Ibid. *agrarias.*] Sic iterum libri optimi vulgo, *angarias.* De hoc loco in Nomenclatore.

Ibid. *processionibus.*] Modestus, *processibus.*

CAP.XXIII. *sed continua meditatio.*] *Sed* ut supra cap. XVII. *nam* valet: vide ibi Stewechium.

Ibid. *Idcirco armaturam.*] Lib. W. & Stewechius, *Armaturam, quæ festis diebus exhibetur in Circo: non tantum armaturæ, quæ sub campiductore sunt.* Imo *sub Campidoctore.*

Ibid. *quiddam.*] Vide Stwechium.

Ibid. *sudes.*] Mss. quibusdam & Stewechio *sudibus* placet. Mihi aliter videtur, & dixi abunde in Nomenclatore.

Ibid. *tripudiantes.*] Mss. *trepidantes.* alius, *trepidanter.*

Ibid. *sexcentos pedes.*] Alias, *sexcentis pedibus.*

Ibid. *jugi.*] Ita libri meliores, atque ita alias Vegetius. vulgo male, *jugiter.*

Ibid. *scandulis.* Mss. *scindulis.* melius. Sic Isidorus.

CAP.XXIV.*artes suas.*] Stewechius, *artis suæ, aut certare, aut agere consuevit.*

Ibid.*scenici*] MSS.*technici*, cum glossa, id est, *positores.*

CAP.XXV.*muli.*] MSS.quidam, *multi.*

Ibid.*bobus.*] In MSS. & W. *bobus portantur armati.*

Ibid.*facienda.*] Alias.*faciendum.*

Ibid.*in quovis loco.*] MSS. *in quocunque.*

Ibid. *Palos, rastra.*] Stewechius emendabat *rutra*, quod & ego ita diserte perscriptum in membranis repperi.

LIBRO TERTIO.

IN prolog. *testantur.*] Libri W. *loquuntur,* Palatini omnes, Gruteri & quidam nostri probant. Id nobis perinde est. Ut, quod in iisdem præcedit, *Macedones.*

Ibid. *Primi denique experimenta.*] Palatini & alii consensu, *Primi denique exp.*

Ibid.*cæteros.*] Quidam, *cætera.*

Ibid.*superiorem esse pugnaturum.*] Alii, *esse si pugnet.*

CAP.I.*delectum.*] Rectius, *dilectum.*

Ibid.*Exercitus multitudo collecta.*] Hæc potior definitio quam Lipsiana *Militiæ, quæ est*, inquit, *multitudo apta & composita in armis* &c. De Milit. Rom.lib.I.Dial.II.

Ibid.*deficit.*] *Desit* se malle scribebant ad oram Stewechius. Sic ex prima manu in Palatino I. sed correctum est, *deficit.*

Ibid. *ne quid Respublica detrimenti capiat, Coss.*&c.] Membranæ tam Palatinæ, quem nostræ, quas inspexi, nihilo meliores vulgatis. Sed ex iis videtur legendum, *Consulum alter ambove* Vel, *Consules ambo, alterve.* Quomodo hunc locum, alias muti-

lum

lum corruptumque,rescribendum ex MSS.codice monuit I.C.Cl.Guilielmus Fornerius. Sed placet mihi impensius prior lectio, *Consulum alter ambove.* Formula hæc in antiquis Senatusconsultis Decretisque tribus exprimebatur notis,istis : *A.A.V.* id est, interprete Magnone, *alter ambove.* Cicero Philippicarum V. *De exercitu Cæsaris ita censeo decernendum. Senatui placere,militibus veteranis,qui Cæsaris, Pontificis,Proprætoris hortatu,libertatem Pop.Rom. auctoritatemque hujus ordinis defenderint, atque defendant, his liberisque eorum, militiæ vacationem esse, Utique C. Pausa,A.Hirtius,Consules alter ambove cognoscerent, qui ager colonus esset,*&c. Hoc loco inter *ambove* & *congnoscerent* repperit Fulvius in Vaticano scriptum *seu*,monuitque,Senatusconsulti formulam significari, quæ totidem literis interpunctionis notis distinctis in vetere ænea tabella expressa est,hoc modo , *A.A. S E.V.*Hoc est,*alter ambove , si eis videretur.* Et sic illud *seu* Vaticani codicis resolvendum optime censuit vir antiqnitatum Romanarum peritissimus, locumque Ciceronis ita constituendum : *Consules , alter ambove,si eis videretur,cognoscerent.* Hac imagine antiquorum verborum diligentissimus A. Gellius scripsit,ex Antistio Labeone de Vestali virgine capienda, *cujus parentes alter ambove servitutem servierunt.* Noctium Atticarum lib.I.cap.XII. De hac formula cum excellentissimus Formularius Barnabas Brissonicus, & alii,tum in Antiquis Lectionibus Ludovicus Carrio.

Ibid. *utilius judicabant non tam grandes excercitus habere , quam armis instructos.*] Quidam libri,*quã plures.* Alii,*quam infinitos instructos.* Alii,*quã instructos.* Tò *armis* plerisq; libris deest.Illud, *quam plures*,amplexus in Commentario Stewechius, & ad Vopiscum Salmasius. qui contra mentem hujus loci esse ait vulgg.*quam armis instructos.* nam Romanis,qui diversis locis pugnabant,plures habendi fuere exercitus potius,quam grandes. Ubi *grandes exercitus* numerosos,Vopiscus ingentes dixit *Paratoque magno potius quam ingenti exercitu.* Ibid.

Ibid.*auxiliariumve.*] Ita ſcripſi Stewechio volente, & addicentibus aliquot libris. De re ipſa, Æneas vetuſtiſſimus Tacticus aureolo Commentario De toleranda obſidione, quem Vegetio Frontinoque, una cum aliis, nunc ſubjunximus, cap. XII. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ μετὰ ξένων μισθοφόρων μέλλοντάς τι πράσσειν, ἀεὶ χρὴ ὑπερέχειν πλήθει καὶ δυνάμει, τοὺς ἐπαγομένους πολίτας τῶν ξένων. *Similiter etiam quoties peregrino ac mercenario milite uti cogitas, videndum, ut numero ſemper & viribus cives qui ſequuntur ſigna peregrinis ſint ſuperiores.* Subdit ſalutaria monita, & exempla, quæ iſtic leges. Loquitur autem de præſidio urbano Æneas, ſed de caſtrenſi Noſter. *Ne unquam amplior multitudo ſociorum auxiliariumve ſit in caſtris, quam civium Romanorum.* Prorſus idem conſilium.

CAP. II. *tempore.*] Alias, *temporis.* Abſurde hoc loco, & legendum exiſtimo, *locis, tempore, aquis.* vide ſequentia.

Ibid. *æſtate.*] Membranæ notæ melioris, *æſtu ante lucem.* Ita repone.

Ibid. *Nec paludoſis.*] Eædem, & w. *Ne paluſtribus.*

Ibid. *ut hoc caſu agri.*] Neſcio quid velint Stewechius & aliquot Libri *ſuo occaſu.* Eſt in melioribus libris, *ut caſu agri.* Forcaſſis, *ut cauſarii contubernales.*

Ibid. *Principiorum.*] Ita Stewechius. vulgo *Principum.*

CAP. III. *pabuli frumentique.*] Mss. *pabulo frumentoque.*

Ibid. *Deinde*-] Alias. *Verum.*

Ibid. *unum eſt & maximum telum.*] Ita Stewechius. vulgo *unum & maximum conſilium.* Stewechio aſtipulantur duo Palatini, & tres mei. Editio princeps conſentit vulgg. Legendum forte, *una & maxima cautela.*

Ibid. *prærogato auro.*] Alias, *prorogato*, & rectius. ſic omnes Palatini, Gruteri & noſtri fere codices.

Ibid.

Ibid. *comparanda.*] Vera lectio. Alias male, *comprobanda.*

Ibid. *possessoribus.*] Alias, *possessionibus* insulse.

Ibid. *perscrutatores.*] Mss. *persecutores.* & *executores.* Vide Stewechium, & DD. ad Pandectas iuris.

Ibid. *armatorum.*] Membranæ, *armatura.*

Ibid. *tutissimas.*] Lib. V. *firmissimas.*

Ibid. *horreorum.*] Ita Cujacius. Male hactenus edebatur *servatorum.*] Modius repperit in suo, *aureorum.* Similiter ego in meis & Palatinis. Cæterum diserte in Palatio 1. *horreorum.* Veto te dubitare de lectionis veritate.

Ibid. *conventionum.*] W. quidam, & plerique Mss. *commerciorum.*

CAP. IV. *suis.*] Lib. v. *sunt.*

Ibid. *principum.*] Mss. sex septem, *principiorum.*

Ibid. *abrupta.* Alias, *arbusta*]

Ibid. *locis.*] Mss. W. *numeris.* Nihil tamen temere mutandum.

Ibid. *principibusque.*] iterum hic membranæ, *principiisque.*

Ibid. *Quod si fieri.*] Alias, *ferre.*

In tit. CAP. 7. *quot.*]Mss. & lib. W. *quanta.*

CAP. V. *ediscenda.*] Lib. v. *dicenda.* Modius. *edicenda.*

Ibid. *vocabula.*] Alias *vocalia.*

Ibid. *Flammulæ, tufæ.*) Ita legendum ac distinguendum. perperam vulgg. & Stewechius. Vide de his signis Nomenclatorem Strategicum.

Ibid. *jusserit.*) Lib. v. *dixerit.*

CAP. VI. *præparati.*) Alias, *parati*

ibid. *superveniente impetu,* &c.) Placet Stewechii conjectura, *& superventus impetu, vel fraude subsessa repente turbatur.*

ibid. *repellat.*) Lib. v. *reponat.*

ibid. *geritur.*) W. *gerebatur.*

Ibid.

Ibid. *sub periculo.*] Alias, *super periculo eligendo*, inepte.

Ibid. *percipere.*] Stewechius, *præcipere.*

Ibid. *ostentatione*] W. *contestatione.*

Ibid. *per quæ loca.*] Alias, *ad quæ.*

Ibid. *Ob hoc veteres.*] Lib. v. *Sed. ob hoc v.* Tò *sed* etiam etiam hic, ut non semel supra, *nam* valet.

Ibid *suspicionibus.*] W. *suspectionibus.*

Ibid. *sagmariis*, &c.] Hæc vera scriptura. Vulgo *sagittariis.*

Ibid. *undique circumfunduntur.*) MSS. *unde funduntur, undiq: e debent*, &c.

Ibid. *commonendi.*) Alia lectio, *commovendi.* Meo indicio, convenientior vulgata est.

Ibid. *In nec essitate.* &c.) Ita SteWechius. ex W. & MSS. Vulgo, *ne necessitate subita terreantur; provisa enim non solent e f.*

Ibid. *sagmariis.*) Sic iterum legendum Vulgo, *sagittariis.*

ibid. *sagmariis.*) Et hic vulgo erat *sagittariis*, in aliis monstrose *sagisarcinariis.*

ibid. *in prælio.*) ita Stewechius. vulgo *in prælio, ambulante exercitu, Vt locorum*, &c.

tbid. *inter prolata.*) W. & quidam MSS. *interpolata*,

ibid. *Campidoctores.*) Hic pene assentior Stewechio corrigenti, *Campiductores.*

ibid. *utiliter.*) Stewechius, *viriliter.*

ibid. *dolabris.*) *Dolatoriis* est in aliquibus membranis.

ibid. *uirum nocte.*) Item, *utrum de nocte.*

CAP. VII. *gravis.*) V. & MSS. *grandis molestia.*

ibid. *hastilibus.*) alias, *hastis*, sed genuina lectio est, *stylis fixis.* Vide Stewechium.

ibid. *tabulatis.*) MSS. aliquot *tabulamentis.*

ibid. *udentur.*) Ita Modius, & Stewechius. Vulgo, *produntur.* Ibid.

Ibid.*sociis.*] *Loris* Stewechius. Alii, *ad socios.*

Ibid.*instantes.*] Ita Stewechius. vulgo, *sed instant adversarii a.t. fluminum insidiasque.* *Sed* hic iterùm *nam* valet.

CAP. VIII. *civitas murata.*] Alias, *munita.*

Ibid. *munera.*] Alias, *munia*, & *muninima.* Probo. *munia.*

Ibid. *podismum mensuræ.*] Perperam Mss. quidam, *potissimum mensuram,* CAP. XV. *podismum mensuræ* Auctor, si per sciolos licuisset, dixerat. *Podismus* aliter *Pedatura* Agrimensoribus & Gromaticis. De qua voce illi consulendi.

Ibid. *Tribus.*] Iidem, *Tribus autem modis efficiunt fossas.* Et, *tres autem modos definiunt fossæ.* Arripe ex illis *definiunt*, & reliqua contemne.

Ibid. *semis pedem.*] W. *semissem, latus pedem.*

Ibid. *perducitur.*] *Percutiatur* Stewechius, *præducitur*, Lipsius.

Ibid. *Campidoctoribus.*] Proba hic lectio, nec audiendus Stewechius, cum suis *campiductoribus.*

Ibid. *& principiis.*] Ita Stewechius. vulgo, *principibus.*

Ibid. *pedibus* XVII.] Mss. unus, *pedibus novemdecim.* alter. *pedibus decem & septem vel novem.*

Ibid. *ac tribunis.*] Alias, *hinc tribunis.*

Ibid. *munia.*] Alias incommode, *munera.*

Ibid. *quaterni pedites.*] Ita Mss. & Modestus. vulgo, *quaterni pedites qui excubitum noctibus faciunt, eliguntur.*

Ibid. *in quatuor partes ad clepsydram sunt divisæ vigiliæ.*] Quatuor intervalla vigiliarum etiam agnoscit Æneas, cap. XVIII. Quare autem brevis temporis vigiliæ sint agendæ, monet cap XXII. De clepsydra vero agit eodem capite sub finem. Qui locus præstantissimi Tactici utiliter hic adscribetur: *Omnium vigiliarum*, inquit, *par & communis ratio sit, ad clepsydram vigiliæ agendæ. Hujus autem clepsy-*

dræ pars interior cera oblinenda, & cum pro ductiores sunt noctes, detrahendum de cera, quo plus aquæ capiatur: contractioribus vero noctibus, amplius alli. nendum, quo minus capiatur. Si quis ipsa Græca velit, in promptu est elegantissima editio Parisiensis: unde petat, licebit.

ibid. *circitores.*) Palmerius & unus MSS. *circeatores.* De his ciscitoribus, salutaria præcepta eo dem, quo dixi, capite legenda apud Æneam.

ibid. *excubias.*) Alias, *vigilias.*

ibid *alii mane*, &c.) w. *alii mane, alii meridie, alii v.m.*

ibid. *agrarias.)* Hæc vera scriptura. Vulgo, *angarias*: & sic etiam hic quidam Scripti. De his ubertim in Nomenclatore.

ibid. *disponantur.)* w. *dispartiantur.*

ibid. *agrariis.*) Sic optimi Libri, & Turnebus. Vulgo *angariis.* Male. Nomenclator dicet.

Cap IX. *legem.*) w. *rationem.*

ibid. *spes omnis.*) Alias, *spes omnes intercidunt.*

ibid. *non aperto Marte.*(Libri aliquot, *non aperto prælio.*

ibid. *quantos possint.*) Alias, *quantum p.*

ibid. *quæ necessaria.*) Lib. v *quæ necessaria sunt, quemadmodum ab u. rep.*

ibid. *res.)* Alias, *ars.*

ibid. *quis contatis.*) Ita Staewechius. vulgo, *qui conatus. qui sagittarius antecedant.*

ibid. *fames (ut dicitur) intrinsecus pugnat.*) Videoiturne adeo à vero abludere conjectura nostra? *utrinsecus pugnat.* tam in nostro, quam in hostico. Fames tam nostrum exercitum, intercepto commeatu, quam adversarios premit, perimitque.

ibid. *quam ferrum.*) Quidam scripti, *quam ferrum extrinsecus*, Alias Editi, w. & Scripti, *sine ferro. Vel maxime autem.* atque hoc probat Stewechius. Supra capite tertio: *Sæpius penuria quam pugna consumit exercitum, & ferro sævior fames est.*

Ibid.

Ibid. *scientes artem bellicam.*] Mss *scientes artem bellicam, an non; ex usu, an temere pugnantes, fortes gentes, an ignavæ sint.*

Ibid. *Sed cum legiones, auxilia, vel equites ex diversis advenerunt locis.*] w. *evenerint.* id ego conjicio fuisse, *convenerint.* non assecuti sunt barbari isti Potitii notam librarii *a* pro *con* scribentis per compendium. Capite hujus libri IV. *Ita exercitati & eruditi in sedibus milites sive illi legionarii, sive auxiliares, sive equites fuerint, cum ad expeditionem ex diversis convenerint locis.* &c. Idem mendum infra quoque occurret cap. XV.

Ibid. *dux optimus.*] Restitue, me auctore, *optimos.*

Ibid. *exercebit ipse. Sæpius tentabit.*] Ita interpunxi, præeunte Stewechio. Male hactenus omnes, *exercebit. Ipse sæpius t.*

Ibid. *ducendi.*] Alias, *deducendi,* & *educendi.*

ibid. *sed ante.*] Ita w & Mss. quidam, Alii male, *Et ante.* Tò *Sed*, ut aliquoties supra, valet *nam.*

CAP. X. *dignitas,* &c.] Ita quidam Scripti. vulgo, *dignitas provinciæ propagatur, & conservatur imperium.* Quod tolerari potest, si rescribetur, *provinciis.*

ibid. *tantæ.*] Lib v. *tantæ artis potestates & insignia.* Utrum malis, elige. Nos nostro animo obsecuti sumus. atque edi jussimus, quod vides.

ibid. *autoritatem.*] w. & Mss. *autoritatem severitatemque maximam sumat.*

ibid. *errantium.*] Lib. v. & Mss. *errori.*

Ibid. *securi.*] w. quidam, *securiores.*

Ibid. *viarum d.*] Mss. *maris.* Forte, *varias d.*

Ibid. *aut dormientes, aut vacantes certe, securos.*] Stewechius, *vagantes c. s.* Mihi videtur verum, aut vero proximum, *bacchantes, certe securos.* Poëta -

Invadunt urbem somno vinoque sepultam.

Ut ut sit, sane sic distinguendum.

Ibid. *distractis.*] Idem, *distractis*, sive *destratis* Quæ lectio vulgg. multis parasangis præcedit.

Ibid.*perhorrescunt.*] Mss.alius *horrescunt*.alius, *expavescunt*.

Ibid.*prædæ*.] Mss.*potus*, & quidem de præda paulo ante dixit.

Ibid. *Respondebitur*:] Mss.*Respondebis si fuisset ibi cautela*. Hinc Stewechius,*R.si fu ßet inibi cautela*. Sed non male etiam ex divinatione nostra, *Respondebis,si fuisset ista cautela*.

Ibid.*procul aberat*.] W.& Mss.quidam,*procul aberat necessitas belli*.

Ibid.*res*.] Mss.aliquot,*ars*.

Ibid.*debere*.] Alias, *deberent*.

Ibid.*Ipsos denique*.] Ita Stewechius, vulgo, *Cum ipsis denique Numantinos sic capta civitate concremavit* (al.*superavit*) *ut nullus evaserit*,Ridiculi.

Ibid.*deleverunt*.] W.*debellarunt*.

Ibid.*Ambronum*.] Ita cum melioris notæ libris scripsi. Vulgo,*Vmbrorum*.

Ibid.*instruere*.] Alias,*imbuere*.

CAP.XI.*plenitudo*.] Alias,*magnitudo*.

Ibid.*ut citatiores*.] Melioris notæ libri,.*ut audaciores sumptus escæ redderet*. Vide Stewechium.

Ibid. *& aciem*.] Ita Stewechius. vulgg. *& aciem prius construant quam hostis adveniat*.

Ibid.*parati*.] Lib.v. & Mss.*imparatisque*.

Ibid. *lectissimi*.] Mss.& W. inserta voce, *lectissimi quisque erumpant*. Atque hæc insertio mihi probat.

ibid.*multum virium*.] Membranæ alias,*ne multum v.l.1.p.amittat*.

ibid.*anhelis*.] In quibusdam Mss.*marcidus*, in aliis,*incautus*.forte, *exhaustus*. non displicet tamen vulgata lectio.

ibid.*vel nostra*.) Ita Stewechius, Tò *vel* vulgo desideratur.

ibid.*perdiderunt*.) L. v. & Mss. *didicerunt*. Quid sit,ignoro.

CAP. XII. *diligenter explora.*) Stewechius vulgo *diligenter convenit explorare.*

ibid. *motibusque cernitur.*) Lib. v. *moribusque.*

ibid. *inexperto.*) Idem, & Mss, *inexpertis enim dulcis est pugna.*

ibid. *oratione.*) Alias, *hortatione.*

ibid. *quasi sint facile*, &c.) Ita Stewechius. Alias, *qua sperent se facile ad victoriam perventuros.*

ibid. *formidolosiores.*) Mss. & W. *infirmiores.*

CAP. XIII. *primum auxilium captes.*) W. & Mss. *capias.* Forte, *primum telum captes ex loco.*

CAP. XIV. *accedente.*) Alias, *antecedente.* Mss. *ascendente.* Forte, *abscedente die.*

ibid. *exercitus instructus frons*, &c.) Mss. *exercitus instructi frons, quæ.* Vide Stewechium.

ibid. *sagittarii.*) Ita Stewechius ex libris & cap. xv. lib. II. *sagittarii* vulgo exulant.

ibid. *sequi alium.*) W. *aliquando.*

ibid. *constituitur.*) Ita Mss. lib. v. & Modestus vulgo, *construitur.*

ibid. *acriter.*) Idem Modestus & Mss. *alacriter se agunt veruti.*

ibid. *fundibulatores.*) Alias, *fustibulatores* uti statim quoque. & sic Modestus.

CAP. XV. *spargere.*) Probe lib. v. & Mss. *exspargere.* Alias, *expandere.*

ibid. *duos.*) Membranæ, *duo.*

ibid. *juxta mensuram.*) Castigatius lib. v. & Mss. *juxta mensuræ podismum.* Ita sartum tectum remansit cap. VIII. Hic per ineptos librarios subsistere suo loco non potuit. Vapulate, Manes, quorum fraude, an scelere? tantum cœni & quisquiliarum adspersum, tot glossemata invecta.

ibid. *Denique si angustior locus sit.*) W. *Dicunt sa.*

ibid. *tenuata.*) Ita Stewechius. vulgo *attenuata.*

CAP.XVI.*superfundenda.*] MSS.quidam, *fundenda*. W. *superfindenda*. Stewechio placet *perfindenda*.

Ibid.*drungos.*] Genuinum Auctoris sine ulla cunctatione postliminio in sedem suam restitui. Adulterina sunt *grumos, drumos*, &c, quod in Modesto legitur. *cuneos*

Ibid. *quos expeditos Velites.*] Lib.V. *veteres* Mutilus videtur locus: restituendus forte in integrum, *quos expeditos pedites Veteres velites nominabant.* vide cap. XVIII.

Ibid.*fortissimi hostium venerint.*] Idem V. & Modestus cum MSS. *evenerint*. Hoc est. *convenerint.* Simile mendum supra cap. IX. sustulimus, & indolem mendi deteximus. De conjectura mea hic itaque repone *evenerint*. Maro Æneidos II.

Vndique convenere animis opibusque parati.

Idem aliquoties, aliique plus millies.

CAP.XVII.*inimicorum.*] Alias, *innumerorum.*

ibid.*urgere.*] Membranæ, *urguere.* sic capite sequenti etiam præferunt Libri.

ibid.*circa cornua.*] W. *contra c.*

CAP.XVIII.*ne circumveniatur.*) Inserit hic liber unus, *vel emendet.*

ibid.*quam acies.*) Lib. V. *quam acies utræque se junxerint*, MSS. *q.a utræque se invaserint.*

ibid.*quia tu.*) MSS. *sic tu.*

CAP.XIX. (*Exceptis superventibus vel incursionibus repentinis ex occasione, quam nunquam dux exercitatus amittit.*) Desiderantur hæc in quibusdam libris, in aliis, præcedenti capiti adnectuntur: quos si sequeris, *nam* valebit *sed*: ut vice versa supra non semel *sed* pro *nam*; sicuti monuimus suis locis.

ibid.*sparsis.)* Lib.V. & MSS. *exsparsis.* In præcedentibus, simile annotavimus.

ibid.*drungos.*] Sic iterum fidenter scripsimus, *grumis* (quæ vulgaria lectio est) *ejectis.* ibid.

ibid.*replices.*] Lib. v.& MSS.*repleas.*

ibid.*in V. literam:*] MSS.& lib. v. *in similitudinem V. literæ.*

ibid. *& imparatis.*] Quid si ex vestigiis trium Mss.scribamus? *quin in imparatos conturbatosque facilius hostis irrumpit.*

CAP.XX.*quadrato exercitu.*] w.quadro.

ibid.*& cum in ejus parte sinus, aut curvatura.*] Adi Commentarium Stewechii,

ibid. *quæ plurimis melior.*] Apud Lipsium est, *plurimum melior*

ibid.*detrudendo.*) MSS.*detrahendo.*

ibid.*exinde.*] Alias,*inde expellere.*

ibid.*Ad similitudinem A litteræ, vel libellæ.*] In uno MS.Susiano,teste Stewechio, diserte ad *similitudinem anantra vel libellæ.* Quod quid sit, N.L. mihi pronuncio. Mei codices non variant.

ibid.*Tu autem aliā e.p.*] Alias,*Tuam autem a.e.p.*

ibid.*infirmius dextrum cornu* &c.] Lib. v.& Mss,*infirmiorem dextrum cornu habuerit, & tu longe fortiorem sinistrum.* Vide Stewechium.

ibid.) *ante quadringentos vel quingentos.*] Mss.*quadraginta vel quinquaginta.*

ibid.*nudari compellitur.*] Alias,*denudare.*

ibid.*ante mediam aciem.*)Libri omnes,*primam*: etiam Editio Parisiensis,quæ Tò *mediam* ad oram exhibet.

ibid.*de virtute desperant.*) Alias,*diffidunt.*

ibid. *à dextra parte adversariorum.*) Rursus libri omnes,*ab acie adversariorum.*

ibid.*Nam cum.*) w.quidam.*Nam si partem sinistram.* Alii, *Qua cum sinistram.* Legendum scilicet, *Quia cum sinistram.*

ibid.*hoc est.*) *Hoc est*,in aliis non habetur,estque à Stewechio additum.

ibid.*securus.*) *securus*

CAP.XXI.*multi more pecudum.*)Stewechius de conjectura,an libro? *multi.* c 4 ibid.

ibid. *Nam.* W. plerique, *Sed.*

ibid. *Una salus.)* Virgil. II Æneidos.

CAP. XXII. *docere,)* Alias, *edocere.*

ibid. *quando pedites.)* W. aliquot *quemadmodum.*

ibid. *articulatim.)* *particulatim*, ut supra cap. XI hoc lib.

ibid. *tuto)* *Totus*

ibid. *fundebantur.)* *Defendebantur.*

ibid. *Nihil enim periculosius.)* vide Stewechium.

ibid. *equites consequuntur.)* W. *insequuntur.*

ibid. *quas concædes vocant.)* Ita melioris notæ libri apud me. Fr. Modius, & Cl. Puteanus. *Concædes* etiam legit Fontejus in Gente Cæsia, sed male Dendrophoros putat, cum inter alia, quæ Dendrophori apportant, concædes sint. Videatur Nmenclator Strategicus, Pessime in omnibus antea excusis *compedes.*

ibid. *adversis semitis.)* Alias, *aversis.*

CAP. XXIII. *ut Vrsiliani.* Legendum forte, *Circitani in Africa*, *Mazaces hodieque prod.* Vide librorum varietatem apud Stewechium: quibus Palatini & nostri fere consentiunt. Nisi quod *Circillianos*, & *Vrtilanos*, sive *Vrtilianos*, quos ille producit, non inveniam. In plerisque est *Vrcilliani.* In editione principe, *Triciliani intra affricam vel cæteri mane ices hodieque producunt.* In uno Mss. diserte exaratum *Veturcilliani.* Examinent eruditi ex quorum cohorte Abrahamus Ortelius super hoc loco ita differit: URCILIANI Africæ populi apud Vegetium in Militaribus. URSILIANI per S. alius codex legit. An forte USILIANI, ab *Vsilla*? Οὐσίλλα Africæ Propriæ urbs Prolemæo. *Vsula* apud Antonium est in Itinerario, & D. Augustinus *Vselensis* Episcopi meminit. Hactenus Geographus Regius, ante annos aliquot comperior me animadvertisse, & ad oram vulgatæ Editionis annotasse ad vocem *Vrtilani* hæc sequentia.

Fortasse, *Vzitani.* Οὐΐτα *Vzita* Africæ Propriæ urbs, Ptolemæo. Dioni, & Aulo Hirtio, De bello Africano. *Vxita* Οὐζίται. Straboni, qui dicit, deletum esse oppidum à Cæsare, in bello quod cum Scipione gessit. *Vcitana* Plinio vocatur, duplexque est, Major & Minor. Et hos populos Africæ, camelos in aciem produxisse, quod Flavius hic indicat, legimus. De Iubæ regis Numidiæ camelis, bello Africano captis, Hirtius scribit.

Ibid. *Vrsiliani in Africa, Macetes hodieque prod.*] Ex varia lectione præterea legendum videtur, *in terra Africa Mazaces hodieque prod. Mazaces,* sive *Mazuces,* populi sunt Africæ. Meminerunt Lucanus lib. IV. Claudianus in Panegyrico Stilliconi dicto, Olympium Numesianum in Cynegetico, Oppianus in Venatione, & alibi Suetonius. *Armillata & phalerata Mazucum turba atque cursorum.* Nullos esse in Africa *Mazaces* populos, sed *Mazuces,* ostendit in arduo opere ad Solinum eruditissimus Salmasius.

Ibid. *confusas*, &c.] *confusas etiam pulvere vias,* Stewechius, & apud eum Gabriel Rolandius, *confusas etiam in pulverulento vias.*

Ibid. *inefficax.*] Inserunt hic W. *si ab insolitis videatur.*

Ibid. *quoniam frequenter obnixi.*] Adi Commentatium Stewechii.

CAP. XXIV. *Vnoque.*] Mss. *unoque afflictu aut vulnere à tergo decipitur.*

Ibid. *Tribulus est quatuor.*] W. *est ex quatuor.*

Ibid. *quod quomodo abjeceris.*] Lib V. & MSS. *quod abjectus t, r, instat,* Forte, *quod abjectum.*

Ibid. *Elephanti.*] Ita W. Alias, *Elephantes.* sic & inferius. Vide etiam atque etiam, num totus locus ad hunc modum sit restituendus: *Elephantes in prælius magnitudine corporum, barritus horrore, formæ ipsius novitato, homines equosque conturbantes, contra Romanum exercitum primus in Lucania Rex Pyrrhus*

 eduxit:

eduxit: postea Hannibal, &c. Ex *conturbant. Hoc contra*, feci, *conturbantes contra*, pauxillula immutatione: & sollemne librariis adjectione literæ *b* plurima vocabula proferre, quomodo hic *conturbanthes* fuit.

Ibid. *adversa quos diversa excogitarunt genera armorum.*] Optimi libri post *diversa* inserunt *resistendi c.a.* Quidam porro ex iisdem, *armatorum* habent.

Ibid. *Nam & centum.*] Membranæ, *Turio*, & *Curio*. Quod quid sit, juxta cum Stwechio & ignarissimis scio. Palatinus 1. *Nam & Minucius centurio*. Optime. Sed Vegetius centurionem vocat, quem alii Legionis IV. primum hastatum. Historia Miscella lib. I. *protentum in se tam ferocis belluæ unum nquam manum vocant, desecuit*, scilicet Minucius. *In Apulia ad Asculũ*, ait Florus lib. I, de bello Tarentino, *melius dimicatum est, Curio Fabricioque Coss. jam quippe belluarum terror exoleverat, & C. Minucius quartæ legionis hastatus, unius proboscide abscisa, mori posse belluas ostenderat.*

Ibid. *clibanarii sarissas.*] Habet vetus Editio Modesti, *amentatas sarissas*. Non inconcinne, non temere.

Ibid. (*ne manu sua*) *elephas.*] Uncinulis inclusa damnat optimi libri, & ipse Modestus.

Ibid. *elephantes ordinaverunt.*] w. *elephantes.*

Ibid. *prætercurrentibus.*] Iidem, & Modestus, *præcurrentibus.*

Ibid. *Indos, per quos regebantur elephanti.*] Ita imprimi curavimus, non annuente quamvis Stewechio: sed volentibus melioribus libris, & Historia. Q. Curtius lib. VIII. *In ipsum Porum tela congesta sunt, queis tandem gravatus, labi ex bellua cœpit. Indus, qui elephantem regebat, descendere eum ratus, more solito elephantem procumbere jussit in genua*, &c. Martialis lib. I. epigr. CV.

Et molles dare jussa quod choreas
Nigro bellua nil negat magistro.

Hos

Hos rectores aliquoties *magistros* appellant Historici. Livius sane, quod probe memini, & ipse Vegetius paulo post. Regebatur in bello elephas non arbitrio militum, non ab ipsis in turri pugnantibus, sed Indo aliquo rectore imposito. Propter hæc aliaque incommoda bello inidoneæ atque inhabiles visæ sunt illæ vastorum corporum moles. Lucretius denique has *commune malum* appellavit lib. v.

Ibid. *qua irrupissent.*] w. & Modestus, *quasi.*

Ibid. *quæ sint tam immanibus op*·] Lib. v. *quæ sit causa tam immanibus bel,op*, Stewechius, *quæ sit cautela*, &c.

CAP. XXV. *perniciose cladis tamen* &c.] *& medicina quærenda est*, vide Stewechium.

Ibid. *esse discrimen.*] w. *evenire.*

ibid. *captatis occasionibus.* Lib. v. & aliquot MSS. *occupatis.*

ibid. *desit.*] w *desit.*

CAP. XXVI. *expeditionis.*] Lib. v. & MSS. *expeditionibus.* Quod non displicet Stewechio.

ibid. *agrariis.*] Ita legendum eidem videbatur ex Lib. w. cum vulgo sit, *angariis.* Quod hos loco non spreverim.

Ibid. *quam ea.*] MSS. *nisi ea.*

Ibid. *spargere.*] Lib. v. & MSS. *exspargere.*

Ibid. *paucos viros fortes natura procreat.*] Lib. v. *Paucos namque viros natura procreat.*

Ibid. *Qui frumentum, necessariumque* &c.] Lib. v. & MSS *frumenta, necessariaque non præparat.*

Ibid. *prælium debet incipere.*] Alias, *bellum.*

In epilogo. *Campidoctores.*] Recte. Cave Stewechium audias, qui pertendit legendum, *Compiductores.*

LIBRO QUARTO.

IN prologo.] *Nomen Reipublicæ peperit*, Alias, *reperit.* Editio princeps & Mss.

Ibid.

Ibid.*ab aliis.*] W,*ab illis*,

Ibid.*divino nutu videantur paratæ.*] Stewechius,*enatæ*.& sic C.Barthii Mss. Duo mei membranacei,*videantur ornatæ*. Præcedentia igitur ad hunc modum castiganda,*ut non tam humana manu conditæ, quam divinitus videantur ortæ*, In tertio, qui Fl. Eutropii manum emendatricem venditat, diversa interpunctio: *divino nutu videantur. Hanathee cunctos Imperatores*. Si Tò *Hanathee* non detortum sit ex illo *enatæ*: medius fidius! nescio quid portendat. Concurrite omnes augures, aruspices. Quid si, *Antëis cunctos Imperatores f,m.c.i.e.studiorum amore, Præcellentis regni, animique tui bona*,&c.

Ibid.*præcellis.*] Stewechius,*præcedis*.

Ibid.*bonum.*] Alias,*donum*,& *honorem*.

Ibid.*quantum* &c.] MSS & Lib. v. *quantum murorum profuerit labor & constructio*.

Ibid.*Roma.*] MSS.*Res ad documentum est*.

CAP. I. *In illo naturali beneficio, tutissimnm eligentis consilium.*] Ita scripsi sua su MSS. & Stewechii. Vulgo,*In nullo naturali beneficio tutissimo eligentis consilio*.

Ibid.*redderentur.*]MSS.*reddantur*.

CAP. II.*veteres duci noluerunt.*] Tres Palatini,nostri,& Barthii MSS.*ducere*.

Ibid. *ad ictus arietum esset dispositus.*] Idem, & duo Palatini,aliique, *expositus*.

Ibid.*veluti in sinum conclusus.*] Alias.*in sinu*.

CAP. III.in tit.] *Quemadmodum muris terra jungatur egesta.*] MSS.tres, & Palatinus I Q. *m. e.terra jungatur aggestuc*. Nihil temere mutandum, Videtur ille,quisquis fuit, Auctoris enim Inscriptiones istæ non sunt, voluisse fere quod de Aggesto,& Α'γεςα sive Ε'γεςα,voce Barbaro Græca, observatum eruditissimo Meursio in Glossar. Græc.Barb. Vide ibi,an quid simile habeant Thais & Hermione.

CAP. III.*ut unquam.*] MSS.*ne unquam*.

ibid.

ibid.*parum.*] W.*prorata.*

ibid.*quasi clivo*,&c. Absurdissime ita hactenus lectum. Scribe, suadentibus libris, *quasi clivo molli, usque ad p.nascendi.* Nihil vidi verius.

ibid.*vicem.*] W.*invicem.*

CAP. IV.*exurantur.*) Libri optimi, *noceantur.*

ibid.*ponitur cataracta.*) Consulendus de cataracta Salmasius ad Solinum.

ibid.*de superiores.*) Lib.v,*de superiori loco effusa aqua subjectum extinguat incendium.*

CAP.V.*inundari*) W.*redundare*,& *redundari.*

CAP. VI. *Deinde propugnacula duplicia.*) *Deinde per oppugnacula.*]Stewechius.

ibid. *quas metellas vocaverunt.*) Ita aliquot MSS.& W.in quibusdam est *metilas*,& *metullas.*Consule Nomenclator.

ibid.*supra.*) Alias,*super.*

CAP.VII. *quamvis levi suspicione pulsati.*) MSS *quamvis levis suspicio sit pulsationis.*

ibid.*Pabula equis sunt præcipue.)* W. aliquot, *Pabulaque sunt præcipue*-

ibid.*proficit.*) Alias.*prodest.*

ibid.*Imbellis.*) Alias,*Imbecillis.*

ibid. *(portis.)* Lib.v.& MSS,*foris.*

ibid.*opprimeret.)* Alias,*perimeret.*

CAP.VIII.*Bitumen,sulphur,picem liquidam*, &c.vide Commentarium Stewechii.

ibid.*Minima fundes,sive fustibalis.*) MSS. & v.*adfundas,sive fustibalis.* Hoc malo,& phrasim Vegetianam magis redolet. Sic alibi noster non semel locutus.

ibid.*maxima vero pondere*,&c.) Adi Stewechium.

ibid.(*quas taleas vocant.*) Membranæ partim *galeas*,partim *coleos*.Consule Nomenclatorem.

CAP.IX,*intenta.)* Alias,*intentantur.*

Ibid.*indubitatum vero est*, &c.] Ita Stewechius. vulgo, *Indubitanter vero & e.f.s.t.m.b.v. Romanæ necessitatis experimento cognoscitur.*

CAP. X. *sicciora sunt loca.*] MSS. *si altiora sunt loca.*

ibid. *substruendæ.*] Alii libri, *subtrahendæ*, alii rursus *substituendæ.*

CAP. XI. *& sal defuerit,*] Aliquot w. *sales defuerint.*

Ibid. *salem.* Iidem, *sales.*] Sic & infra ipso fine capitis.

Ibid. *superfuderat.*] Libri optimi, *fuderat.*

CAP. XII. *in spem deditionis.*] Alias, *spe deditionis.*

CAP. XIII. *etiam.*] Libri omnes, *enim* Leviculum, sed tamen nobis, qui minutissima quæque rimamur, monendum fuit.

CAP. XIV. *quæ.*] Alias, *qua:* sed Mss, *qui*, vide Stewechium.

CAP. XV. *causias aocant.*] Libri aliquot, *cautias* Parisiensis Editio, quæ Budæum censorem profitetur, in ora *cattos* habet. Sed hæc accuratius excutienda in Strategico Nomenclatore.

Ibid. *octo.* Alias. *septem*,

Ibid. *septem.* Alias, *octo.*

Ibid. *pedibus sexdecim.*] Ita legendum. vide Stewechium.

Ibid. *tabulatis.*] Dubito an rectum, *tabulis.*

Ibid. *junguntur in ordinem.*] Mss. *coguntur in unum.*

Ibid. *subsidentes.*) Mss. *obsidentes*, quod germanum puto.

ibid. *absidis.* Alias, *cassidis.*

ibid. *obsidentes.* Lib. v. *subsidentes*) Mss. *subsistentes.* nugæ meræ.

Cap. XVI. *si lutum obfuerit.*) Lib. v. & Mss. *sudatum auferunt.* Unde Lipsius, *sudesum auferunt.* Male. Quod abunde testabitur Nomenclator Strategicus.

CAP.

Cap.XVII.*vel centonibus.*) w.aliquot,*& centonibus communitus.*

Cap.XVIII.*eruptione facta,globus egreditur.*) Laborat locus ab interpunctione. Appoimnem Propugnatorem jurare ausim,scribendum : *eruptione facta.Globus e.*

Ibid. *machinamentum illud ingens direptis coriis,ignis exurit.*) Ita edendum curavit Stewechius,cum legeretur vulgo, *m. i. i. d. coriis de lignis exurit.* Quomodo biga Palatinorum. Mss. mei duo, *m.i i.d.coriis vel ignis exurit.* Tertius, Æmiliano de R. R. subjunctus, *direptis coriis vel centonibus ignis exurit.* Editio princeps, *dilectis coriis de lignis exurit.* Hic (ita me Jupiter) legendum ajo,*m. i.ingens,direptis coriis de lignis.exurit.* Verbum *exurendi* respicit illud quod paullo ante præcessit, *globus armatorum egreditur.* Stewechius malos duces secutus,lapsus est. Jocularis prorsus lectio est, *ignis exurit.* Sed postmodum correxit se, maluitque Hittorpianis membranis,hac parte mutilis, credere, in quibus abjectis cæteris legebatur, *d.coriis exurit.*

Ibid. *ad majores balistas malleolos*, &c.] Ita excudendum jussi, septem testibus codicillariis munitus, & volente Stewechio ; cujus sex libri non aliter : quibus accedit Editio princeps, & Turnebus, ita hunc locum producens Adversarior. lib. XIV.cap.XI. Phraseos hujus Vegetianæ, intelligis,puto, nos alias, & nuper admodum hoc libro, meminisse. Nihilominus facere non possum, quin alterius adhuc lectionis te commonefaciam. In uno Palatinorum est,*de majore balista*; eodem sensu.

Ibid. *cum incendio destinant.*) Varia significatione *destinare* legimus. hoc loco est mittere tormento aliquo, aut arcu; quomodo in Arietis machinæ bellicæ descriptione usus est Isidorus Originum lib.XXIII.cap.XI.*deinde retrorsum ducta impetu majore destinant.*

Ibid. *quia ardentes sunt.*) Exemplaria optima,*veniunt.*

Cap.XIX.*urbi.*) Lib.V.*ubi.* Mss.*turris.* Ibid.

ibid. *si inveniatur inferius.)* Alias, *si inveniantur inferiores.*

ibid. *tabulatis.)* Alii & Stewechius, *tabulis.*

ibid. *trochleisque.)* Lib. V. *troceisque.* in alio. *crodeisque.*

CAP. XX. *turris ambulatoria murorum altitudinem, &c.* W. plerique, *turris ambulatoria supra murorum altitudinem ac turrium omnium pararetur,*

ibid. *mechanici.)* Membranæ & Lib. V. *mechanico.* Quod fere vulgatæ lectioni prætulerim.

ibid. *tanto penderi solo cedente, &c.)* Ita Stewechius.

CAP. XXI. *à similitudine citharæ.)* MSS. *ad similitudinem c.*

ibid. *ascendat ad murum.)* Libri saniores, *descendat.* Recte.

ibid. *protenditur.* ·) W. tam scripti quam editi, *protruditur.*

ibid. *imponuntur.* Alias, *ponuntur.*

CAP. XXII *Balista funibus, nervis.)* MSS. aliquot. *funibus nervinis.* Alias. *funibus & nervis.*

Cap. XXIII. *Aliquanti centones & culcitas fustibus calcant.)* MSS. unus, *funibus colligunt.* Alius, *ligant.* Alii melioris notæ, *funibus calcant.* unde vir doctus apud Turnebum, *funibus chalant.* Vide Adversarior. lib. XXIV. cap. XXV. *Chalare* à verbo Græco χαλᾶν, *laxare, demittere.*

ibid. *avertunt.)* libri alii, *evertunt.*

Cap. XXIV. *ducunt.)* W. plerique, *inducunt.* Alias *introducunt.*

ibid. *subterignis immittitur.)* Lib. V. *in opera ignis.*

ibid. *inruptione.)* Alias, *inruptioni.*

Cap. XXV. *portas civitatis.)* Alias, *civibus.*

ibid. *necessitas enim quædam virtutis est desperatio.)* In Modii membranis est, & quibusdam

nostris

noſtris,*neceſſitatu e q virtus eſt deſperatio.*

Ibid.*auxilium.*] Mss. *conſil.um.* Forte, *telum.* Quomodo hoc interpolaſſe Stewechium meminimus alibi.

CAP.XXVI.*poſtmodum.*] Iidem, *poſt metum.*

Ibid.*clanculum.*] W.*clanculo.*

Ibid.*tuguriola.*] Membranæ, *teguriola.*

Ibid.*anſeris.*] Libri aliquot, *anſerum.*

Ibid.*excitatus.*] Stewechius, *excitus.*

CAP.VII. *aſtuſe à prælio.*] Alias. *aſtuſe prælio.*

CAP. XXVIII. *in perniciem.*] Alii, *ad perniciem.* Lib.v.*ad interniciem.*

ibid.*Propter quod.*] Alii, *Propter hoc.*

ibid.*jactum teli.*] Mss.aliquot, *ictum t.*

ibid.*faciunt.*] Lib.v.*jaciunt.*

ibid.*loriculam.*] Mss.*loricam.*

Ibid. *loricula.*] & hic, *lorica.*

CAP.XXIX.*præcidunt.*] W.*præcedunt.*

In Epilogo, *pro publica.*] Mss. *duplici.* In uno meorum eſt, *pro re publica u.a.utilitate d geſſi.* Scribe, *pro Reipublicæ, ut arbitror, utilitate digeſſi.*

Ibid.*iterum iterumque.*] Ita legendum fidejubentibus Mss. vulgo τὸ *iterum* ignoratur.

ibid.*condenda.*] W. quidam, *conſideranda.* Atque hic interumpere, & codices quoſdam ſcriptos ſequi placuit, finireque librum quartum. Liber quintus qui ſequitur connexus præcedentibus in excuſis omnibus legebatur. Et Volaterranus Vegetium libros v. Inſtitutorum Rei Militaris ſcripſiſſe, teſtatur Commentatior. Urbanor.lib.xx.

LIBRO QUINCTO.

PRæcepta belli navalis novo libro auſpicamur, ex ſententia Mss. quorundam, & ipſius (niſi fallor) Auctoris. Quamquam hæc (ne quid diſſimulem)

libro quarto subjunxisse Flavius potest videri, ad exemplum Æneæ, vetustissimi Tactici: qui tractationem de navali bello subjunxerat (& legeremus hodie, si per temporum iniquitatem licuisset) tractationi de obsidione toleranda: quia urbes maritimæ mari non minus quam terra possunt obsideri. Ita ut prior pars quarti libri sit πολιορκητικὸς, & posterior ναυμαχικός. Similiter Philo Mechanicus de re militari scripsit, sicut ex iis constat quæ hodie leguntur in fine commentarii Poliorcetici illius. Extat enim in Christianissimi Regis Bibliotheca, & tractavi olim Mss. exemplar Commelinianum, quod etiamnum superesse existimo inter libros Bibliothecæ Lugd. Batavæ ab illustri viro Iosepho Scaligero (heu, quondam nostro!) legatos. Quare non admodum repugno, si quis iterum velit conjungere, sic ut prior & melior pars libri constet ex πολιορκητικῷ, & posterior sit (ut dixi) ναυμαχικός.

ibid. *Præcepta belli navalis.*] Lemma est capitis 21. lib. IV. in omnibus antea excusis: & in quibusdam scriptis etiam. Nonnulli lemmatibus destituuntur, & recte. In aliis iterum alia distinctio capitū, aliusq; ordo. De quo alias fortasse videbimus.

ibid. post *agitur terrestre certamen.*] in uno V. *Huc usque præfatio libri quinti.*

Cap. I. *classis autem Ravennatium Epiron.*] Scribendum erat *Epirum.* nam Ἤπειρος Ptolemæo & cæteris. Sed Stephano per η scribitur Ἤπειρος. Libentius tamē hic legerim *Epiros*, cum membranaceis meis duobus optimæ notæ. Epirum geminam faciunt Sex. Rufus in Breviario, & D. Paulinus in Nicetæ abitu, aliique. In Veterem enim & Novam posterioribus temporibus ea Græciæ regio divisa fuit; ut constat ex Notitia Imperii. Cur autem editorum librorum, quam reconditorum sanctior & juratior fides? Repone itaque, iis auctoribus, *Epiros*.

Cap. III. *Ergo similitudine*, &c.] Libri aliquot, *Ergo nomen & similitudinem usurpati.*

ibid. *Iadertinæ.*] Stewechius *Iaderinæ* & *Iaderæ.*

ra.sed legendum ex vestigiis MSS. *H:adertinæ*; vel *Hiadertinor*.quomodo nonnulli cum afflatu *Hiadertinorum* legunt apud Hirtium De bello Africano.

CAP. IV. *struendis.*] Membranæ pleræque, *struendæ*. Stewechius, *substruendis*.

ibid. *tanto.*] idem, *quanto.*

ibid. *quanto.*] idem, *quando.*

ibid. *configenda.*] MSS. *compingenda.*

CAP. V. *tertiam.*] Meliores libri, *secundam.*

ibid. *octo.*] iterum, *septem.*

Ibid. *quod ars ipsa, & omnium architectorum quotidianus usus edocuit.*] Alias, *quod præter omnium architectorũ quotidianus usus edocuit*. Alias, *quod præter omnium architectorum doctrinam quotidianus v. e.* Perplacet. Similiter cap. x. & XI.

Ibid. *religionis agnoscimus.*] Vide Commentarium Stewechii. *Religio* pro *antiquitate*, notatum in in margine V. editionis.

CAP. VI. *usque ad Kalendas.*] MSS. *usque Kal.*

Ibid. in fine capitis auctiores hinc tres Palatini, meorumque unus, & Editio princeps: cæteri à vulgariis non abeunt.] MSS. *Nihil periculosius navigantibus, quam viridia tabulata. quam hiatus tabulatorum quã hiare tabulata*, & sic Ed. pr. in Palatino altero est, *quam minuare tabulata*. Nauci omnia Stewechio, quem vide. Nobis ampliandum videtur. Sed modus esto.

CAP. VII. *remigum.*] Lib V. *remigium.*

Ibid. *Britanni pictas vocant.*] MSS. *picatos.* Unde Stewechius, *pincas*. MSS. meorum unus, *Britannii pecatos*. alter, *Britannici picatos*. Viderint docti.

ibid. *Ungere.*] MSS. *unguere.*

CAP. VIII. *Quicunque exercitum.*] Libri quidam, *Qui cum exercitu*. & inferius, *vehuntur.*

Ibid. *sed experimento posterior ætas*, &c.] Membranæ quædam, *sed per experimentum*, aliæ, *sed experimentum posterioris ætatis* XII, *invenit*. Aliæ, *sed non so-*

lum posterioris ætatis comprehendit vocabula, ad diluendam vero dubitationem.

Ibid. *A verno itaque solstitio.*] In w. *Hyberno itaque s.* Quod ineptum hic, & nive Gallicana frigidius. In Palatino uno, *A verno itaque equinoctio.* sed erasa priore lectione, quæ forte fuit *solstitio.*

Ibid. *Huic à dextra jungitur* καικίας.] Quid facias istis nebulonibus, qui hic immani scelere Vegetio fidem excusserunt & cerebrum. Promiserat se pariter Græca & Latina ventorum nomina adscripturum. Atqui hic, siquidem vulgarias editiones sequamur, mendax desideraris, mi Flavi. Sed reclament & de fide tua dubitare nos non sinunt membranæ. Mss. meus, qui Eutropium correctorem loquitur, supplet *Cecias sive euroborus. à sinistra Furus sive vulturnus.* Alter, qui Frontino Mss. subjunctus, *c. sive euroborus.* Tertius, *c sive ereboreus.* & initio appicta supra vocem *eroboreus*, litera *r* nescio an *v.* Editio princeps testatur satis superque in codice, ex quo expressa eadem, Græca vocabula perscripta fuisse: nam vacuum iis spatium relictum est, more usitato apud ævum prius sub ipsam infantiam Typographiæ, cum adhuc Græcis Characteribus operæ destituerentur. Quare ad hunc modum reliquerunt: *Huic à dextra jungitur*

sive *A sinistra.* Liber Stewechii impressus vetustissimus, quem manuscripto non deteriorem deprædicat, & alter Susii codex, *καικίας seu erobinus* Palatinus 1. *καικιας sive roboros; quod Latini vulturium vocant.*

Ibid. *Occidentalem cardinem tenet* ζέφυρος. *Huic à dextra.*] Absit, ut hic iterum vanus promissor sit Vegetius. Mss. libri supplent, ζέφυρος, id est, *subvespertinus*

Ibid. *cui adhæret à dextra* θρασκίας, *sive Circius.*] Imo, Θρασκίας. qui ventus unde dictus, unde & alii sua sortiantur nomina, incredibili diligentia & felicitate exponit incomparabilis Salmasius in exercitationibus Plinianis ad Solini polyhistora, cap.

LIV. ubi mysteria, ubi *molta antiqua sepolta* eruit.

Cædite Romani scriptores, cædite Graii:
Nescio quid majus nascitur hoc Opere.

Ibid. *æstuantibus.*] Alias, *exæstuantibus*

Ibid. *spiramine.)* Lib. v. *inspiramine.*

CAP. IX. *vis atque acerbitas maris patitur n. &c.)* Mss. *vim atque acerbitatem patiuntur navigantes.*

ibid. *Phænite.)* Turnebus Pharmuti. Ego, Παυνι. De quo alias.

ibid. *navigia conturbat.)* Mss. *navigia conturbantur Vergiliarum hyemali occasu.*

ibid. *noxque prolixa, nubium densitas.)* Mss. meus auctior, *n p. poli ac nubium d.*

ibid. *ventornm, imbri vel nivibus geminata sævitia.)* Mss. Eutropianus, *v. imbrium vel nivium geminata s.* Elegantius, & verius.

ibid. *mercium.)* Mss. & Dib. v. *mentium.* Alias, *commercium.*

CAP. X. *aliquorum.)* w. *aliorum.* Haud æque bene, meo animo.

ibid. *signentur.)* Lib. v. *firmentur.* alius, *testentur.*

ibid *aliquando.)* Mss. aliquot, *aliquanto*, quod magis ad auctoris phrasin.

ibid. *quod confitendum est.)* Iidem, *quia confitendum est.*

ibid. *transitusque siderum.)* Alii, *Transitus quoque s.*

ibid. *dierum.)* w. quidam, *diei ex arbitrio creatoris.* Aliud denique, *dei arbitrio c.*

CAP. XI. *nimbos.)* Alias, *imbres.* contra mentem Poëtæ Vegetium in hac observatione præeuntis. Georgicorum primo:

Sin maculæ incipient rutilo immiscerier igni,
Omnia tunc pariter vento nimbisque videbis
Fervere. - - -

Nigidius ait (apud Isidorum De rerum natura cap. XXXVIII.) *Luna si summo corniculo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres fore prædicit: Sin autem media, tunc cum plena sit, in eo corniculo serenat. Certe si rubet, quasi aurū, ventos ostendit. Fit enim ventus ex aëris densitate: densitate obducta Sol & Luna rubescunt. Item, si cornua ejus tecta fuerint nebula, tempestas futura est.*

Ibid. *solido.*] alias, *solito.*

• Ibid. *urgentibus.*] Membranæ, *urguentibus.*

Ibid. *se scire profitentur,* &c.] In membranis nonnullis est. *si se scire profitentur, peritiam magis usus instituit, quam al d.f.* vide Stewechium; in scripto quodam reperi *peritiæ magis usus, quam a.d.f.* Quod insuper habendum non est. Similiter fere fine capitis præcedentis.

Ibid. *Aliquanta ab avibus.*] MSS.I. *aliquanta portenta ab a.*

Ibid. *Virgilius in Georgicis.*] Libro primo.

Ibid. *Varro in libris Navalibus.*] Non est hic, ne erres, doctissimus togatorum P. Terentius Varro: sed Varro Atacinus, qui Argonautica versibus Latinis eleganter, quod ex fragmento uno atque altero nobis constat, scripsit. Sed istud opus, cum multis aliis præclaris ingenii monumentis, intercidit. Luculenti aliquot versus ejus apud Isidorum leguntur, libro *De natura rerum*, sive, ut est in Pithœano codice *De Astronomia*, cap. X. & XXXVII. Aliter etiam *De mundo* inscribitur. In Mss. Pauli Petavii *Rotarum liber* appellatur. Quid si *Notarum*? Nam fere omnia prognostica sunt. Sane non contemnendum opusculum, & dignum viri docti censura. Multa indidem fragmenta Nigidii, Varronis, Suetonii Tranquilli, & aliorum, haurienda. Versus autem Varronis, quos innui modo, & dixi extare XXXVII. capite, corru-

ptissimi

ptissimi sunt vulgo & multis maculis obsiti. At castigatiores iidem habentur in Notis Ioannis Griali, sive P.Ciacconii. Vide etiam eos qui Fragmenta veterum Poëtarum edidere. Operæ pretium est Isidori hunc libellum consulere, etiam Vegetii caussa.

CAP.XII. *Hæc reciprocantis meatus ambiguitas.*] Editio princeps, *Hæc rei meatus ambiguitas.* Unde elicuerim, *Hæc reumatis*, sive *rheumatis ambiguitas.* Sed in manuscriptorum meorum uno atque omnium optimo, reperi diserte exaratum, *hæc reciprocantis maris ambiguitas.* Quod & impense placet. Fugitivam itaque Vegetii scripturam retraho. Et quia hisce diebus non minus mihi in emendatione Solini quadam placui, eam lubet adscribere: & facere non potui, quin, facta hic oportune vocis *meatus* mentione, unoque inepto librariorum *meatu* hinc procul commeare jusso, alterum etiam ejusdem notæ *meatum*, oraque quorundam liberiora, castigarem obiter, an obfrenarem, & conjecturam meam in medium proferrem, Musis, ut opinor, faventibus. Solinus Polyhistoris capite XXX. *Æthiopicis lupis proprium est, quod in saliendo ita nisus habent alitis, ut non magis proficiant cursu, quam meatu.* Fateor equidem, auctorem istum in multis hallucinari, & errare cum auctore suo: at heic viros doctos ipsi insultare, & tanta vehementia expostulare, vix fero. *Quare* (inquiunt) *nisus habent alitis?* an solæ alites saliunt? quid heic appellat *meatum*? Avium meatus dicitur in aëre volantium: in aliis, & in margine optimi codicis notatum, *ut non magis cursu proficiant quam adsultu.* idque longe melius. Plinius dixit tantum. *saltu velox.* τῷ πηδήματι. hoc non proprium est avium, sed multorum quadrupedum; ut leonis & aliorum. Quare quid *nisum alitis* heic vocet, quid *meatum*, sane nescimus: illud scimus, illum nugari, & Solinus non esset, nisi nugax esset. Hæc illi tanto cum stomacho, tanto cum fervore, ne dicam errore. Ego vero non in Solinum ipsum, sed in ejus librarios culpam omnem hujus distortissimæ

ſententiæ rejicio,& admiſſa in contextum optimi codicis optima nota, de hoc loco ſanius meliuſque ſtatuo. Reſcribo, *Æthiopicis l.p.e.quod in ſaliendo ita niſus habent alites, ut non magis proficiant curſu, quam adſultu.* Ecce, pauxillula immutatione nunc omnia plana: neque eſt, quod quidquam hic in Solino deſideres. Dicit lupos hos ſalire potius quam currere, ita veloces eſſe & pernices. Perſpicuus locus,& non indiget interprete.

Sic tua laudentur: ſane mea carmina, Sexte,
Grammaticis placeant.& ſine Grammaticis.

ibid. *Quæ dimicaturo magna ſunt cautione vitanda.*) Mss.idem,quem modo nominavi, *quam magna ſ.c.v.* Nec temere ſpreveris.

ibid.*ante congreſſum debet agnoſcere.*)In aliquibus eſt.*cognoſcere.*

CAP. XIII. *lacerti remigum.* Alias,*latera.* Lib.v.porro *remigium*,pro *remigum*.

CAP.XIV.*tegminum.*) w *tegiminum.*

ibid. *nemo debet vel poteſt conqueri*) Ita ſupplendus hic locus ex uno Mss.& v.Vulgo, *nemo poteſt conqueri.*

CAP.XV.*urgentur.)* Mss.*urguentur.*

ibid.*optata.*) w plerique,*optate.*

ibid.*in campo:)* Libri meliores,*in campis.*

ibid. *collatorios funes.*) Audiendus omnino Guilielmus Pelliſſerius corrigens *chalatorios funes* apud Turnebum,cui *colatorios* placebat. Sed alterum auro contra carum; quanquam membranæ noſtræ vulgatum tueantur.

ibid. *** *De luſoriis*,&c.) Labem & lacunam ſarcire hanc abſque ope integrioris codicis, non eſt in poteſtate noſtra. Eſt vero illud, Flavium hic egiſſe de ſcaphis exploratoriis ſive agrarienſibus. Nam Mss. unus, tacentibus reliquis, omnibus, plerumque turpi hiatu deformibus, inculcat hic neſcio quid ſuper iſto negotio. Scribunt enim, *De roſtris quæ in Danubio agrarias* &c. Grave proculdubio

bio inflictum Vegetio vulnus. De lusoriis agrariensibus videor aliquid legisse: sed otium nunc non est ea perfectandi. Fiet id, volente DEO OPT. MAX., alias: & diligentiam nostram testabitur abunde Nomenclator Strategicus.

ibid. *frequentior.*) Alii, *recentior*

FINIS.*)* In Palatino primo legitur, *Expliciunt libri quattuor Flavii Vegetii Renati viri illustris Comitis ad Theodosium Imp*, In alio, quod penes me est, Mss. *Fl. Eutropius emendavi sine exemplario Constantinopoli Conss. Valentiniano Aug.* VII. *& Avieno feliciter.* Quæ notanda, & expendenda majore diligentia & otio.

Claudii Salmasii Notatio ad locum Vegetii lib. 1. cap. V.

Proceritatem tironum ad incommam scio semper exactam. Ita in libris suis veteribus esse scriptum notant viri docti. Vidi & librum bene vetustum, in quo planis litteris exaratum fuit, *ad incomam scio semper exatiam.* Ita & duo libri habuere, ex quibus mihi varietates à se collectas communicavit Franciscus Juretus. Glossæ Isidori hanc lectionem & comprobant & explicant. sic enim habent. & : *incoma, mensura militum.* Videtur autem palus quidam mensuralis in castris ad hanc rem fuisse olim positus & defixus, ut ad eum admotis qui ad militiam deligebantur, tironibus vel qui sponte ad militandum accedebant, an statura justa ac legitima essent, examinarentur. ἐγκόπτειν πάτταλον Græci dicunt, palum defigere. hinc ἔγκομμα, palus in terram defixus, &c. *Initio Notarum in AElii Lampridii Alexandrum Severum.*

FINIS.

P. SCRIVERII ANIMADVERSIONES IN *SEX. IVL. FRONTINVM*, à Philologo quodam excerptæ

Ex Editione SCRIVERIANA

ANNI CIↃ IↃ C VII.

LIBRO PRIMO.

IN Præfatione. *στρατηγηματικῶν.*] *στρατηγημάτων.*

Ibid.*discreta.*] Alias, *discreta rerum collocarentur varietate, apte in tres libros.*

ibid. PACATIONEM.] Alias, PACTIONEM.

CAPITE. I. exemplo. II. *Himilco.*] Ita lego, non *Hamilcar*, uti vulgo est.

ibid. exemp. IV. *commissum.*] Ita Modius, ita tres mei Scripti. vulgo *τὸ innotescere*, hic inserunt, sed è glossa.

ibid. *à filio.*] Sic idem Modius; cum antea esset *à consilio.*

Ibid. exemp. V. *ut ad mores.*] Alias, *ut a. m. A. v. deficeret.*

Ibid. exemp. VI. *& ob hoc operosiores pontes jungunt.*] Hæc lectio non cohæret, quare Cl. Salmatius *operosiore ponte*, legendum existimat. *Ripas ponte jungere.* rectum & Latinum est.

ibid. exemp. IX. *deinde.*] Alias, *demum.*

ibid. exemp. XIII. *Vereris, ne tubam non exaudias?*] Alias, *vereri se ne tuba id audiat*, item, *vereru ne ubai l audiat.*

CAP.

CAP. II. exemp. VI. *præsignatæ.*] Alias *signatæ.*

ibid. exemp. VIII. *Tisamenus.*] Ita lego: vulgo est, *Thyamenus.*

ibid. exemp. IX. *junctum Livii.*] Ita Stewechius: vulgo, *tunc. L.*

Cap. III. exemp. VI. *emittendi.*] Alias, *amandandi.*

ibid. exemp. IX. *militibus per xx.*] Scribo, *limitibus.*

Cap. IV. exemp. I. *captivis latera euntium prætexuit.*] Alias, *captivos lateri e.p.* Sanutus: *exercitus latera captivis obtexit.*

ibid. exemp. IV. *qua non exspectabatur.*] Stewechius, *qua non sperabatur aditus, intravit.* Idem alias τὸ *aditus* delet. Libri quidam *qua non exspectabatur, aditum intravit.* Sed vocem *aditus* omnibus modis delendam censet Salmasius. sic alibi: *Qua non exspectabatur, irrupit.*

ibid. exemp. IX. *assecutus est*, &c.] Ita Modius. alias ineptissime, *assuetus est, (quia Porus a. r. caveretur.)*

Cap. V. exemp. III. *liberasset.*] Stewechius *superasset*, emendatione, ut mihi videtur, non admodum necessaria.

ibid. exemp. VI. *C. Duillius.*] Ita lego, non *Cn. Duillius.* uti vulgo est.

ibid. exemp. VI. *milites proras presserunt.*] * Alias, *milites in proras cesserant.*

ibid. exemp. VII. *Monæcium.*] Modius recte, *Monychium*, sive *Munychium*, & sic reponendum. Atque ita legendum monuit Ortelius. Munychia, Μουνυχία, Atticæ portus, haud procul à Pyræeo, à Rege Athenarum Munycho appellatus. Vide præter Ortelium in Thesauro Geographico Clariss. Meursium Atticar. Lectionum lib. I. cap. XIV.

ibid.

ibid. exemp. VIII. *fossam pressit.*] Stewechius, *percussit.*

ibid. exemp. x. *militem agere cœpit.*] Lege, meo periculo *limitem agere cœpit.* Idem exemplum repetit Frontinus lib III. cap. IX. 9 aliis tamen verbis: sed talibus, unde facile apparet hic *militi* locum non esse. *Aggerem*, inquit, *facere cœpit aggesta terra & palis defixis.* Qui *Limes* Frontino. *Limitem* autem *agere* dixit: hinc *Agentes* sunt qui limites agunt. *Principium artis Mensoriæ in Agentis positum est experimento*, scribit in Fragmento quodam de Limitibus Frontinus. Et Hyginus: *Limitibus secundum suam legem latitudines dabimus, & aperiri in perpetuum cogemus. Plurimum enim Agentibus præstat actuarii perpetua rectura, ex hac diverti nisi per negligentiam non potest.* Frontinus etiam alibi *Agentis* meminit. Sed de tota Limitum & Agrimensorum ratione legendus eruditissimus Salmasius ad Solini Polyhistora, singulari Diatribe aliquot paginarum, quæ incipit fol. 669.

ibid. exemp. x. *limite.*] Bene, ita quatuor MSS. Stewechius: vulgo, *milite.*

ibid. exemp. XI. *similibus.*] Alias, *sublimibus f. c. e. t. d. t. c.* confudit.

ibid. *simul humo* [*quoque & in frondibus.*] Corruptissimum locum ingeniose Salmasius emendabat. *simul humo contecta frondibus.* Posset etiam, *humo cooperta frondibus.*

ibid. exemp. XIV: *occupandum.*] Alias, *occupatum.*

ibid. exemp. XIV. *illas quoque angustias.*] Ita Modius, cum antea esset, *ille per angustias noctu*, &c.

ibid. exemp: XIV. *eluctatus.*] Alias, *frustratus.*

ibid. exemp. XV- *retentos.*] Alias, *petendos.*

ibid. exemp. XVI. *dein de industria.*] Ita Stewechius, vulgo *de industria.*

Ibid.

Ibid. exemp. XVII. *ad exercitum hostium.)* Modius, *exercitu.*

Ibid. exemp. XXI *Clodium.*] Ita Modius. vulgo, *gladio.*

Ibid. exemp. XXIV. *ipsos.*] Stwechius, *ipsum.*

Ibid. exmp. XXVI. *deducti.*] Stewechius, *edito.*

Ibid. exemp. XXVIII. *certa.*] Alias, *cuncta* .

CAP. VI. exemp. I. *duceret.*] Mss. *educeret.*

ibid. exmp. III, *deduceret.*] Malim, *educeret*, sic supra Mss. Stewechio placet, *duceret,*

Ibid. exemp..III. *suffugere.*] Ita Modius: cum alii *fugere* aut *sufferre* legant.

Ibid. exemp. IV. *delituerant.*] *delituerant d. a c. ipsi Boii ingresso s. hosteproximus u. impulerunt*, Stewechius.

Ibid. exemp. II. *consternerentur.*] Alias, *continerentur.* forte. *compingerentur.*

Ibid. *utilior exemplo temperantiæ.*] Vide Modium.

CAP. VIII. exemp. III. *ad Sitium.*] Modius, *ad Clusium.*

Ibid. exemp. IV. *M. Curius.*] Ita lego: vulgo, *Marcus C.*

Ibid. exemp. V. *suspicione.*] Stewechius, *suspectione.*

Ibid. exemp. VII. *cum missi essent.*] Ita Stewechius. & Mss. vulgo, *misissent.*

Ibid. exemp. VII. *peritiam.*) Mss. *artem.*

Ibid. exemp. VII, *consiliis.*) Alias, *consiliariis.*

Ibid. exemp. VIII. *agi mulos cum fremitu, & sonum* &c. *agi mulos cum fremitu & sono jussit, & continuere se illi arbitrati c. C. m,* Modius: quem vide.

Ibid. exemp. XI. *advocato.)* Alias, *avocato.*

CAP. IX. exemp. I. *A. Manlius.)* Forte, *Cn. Manlius.* ibid.

ibid.exemp. II. *Prope,*] Alias, *propere.*

Ibid.exemp. III. *attenderunt.*] Modius, *intenderunt.* alias, *accesserunt.*

CAP.X.exemp. I. *abrumpere.*] Alias, *abripere.*

ibid. exemp. I. *per singulos pilos vellere.*] Mss. *per singula vellere.*

Ibid.exemp. III. *decernendi.*] MSS. *decertandi.*

ibid.exemp. III. *in collos.*] MSS. *ad colles.*

CAP.XI.exemp. I. *Cn. Manlius.*] MSS. *Cn. Manlius.*

ibid.exemp. III. *ut decimani tanquam præcipuæ fortitudinis testimonio, cogerentur.*] Ita legendus hic locus, miserrimum in modum antea depravatus. Cæterum pro *cogerentur*, aliter Frontinus ipse *concitarentur* lib. IV. cap. V. exemplo XI.

ibid.exemp. VI. *adductus.*] *Abductis.*

ibid.exmp. VII. *Leotychidas.*] Ita lego: vulgo, *Eutidas.*

ibid. exemp. IX. *aram in castris statuit, & circa eam.*] Ita lego: vulgo, *arma in castris statuit & circa ea* &c.

Ibid. exemp. IX. *perequitassent.*] *Prætereguitassent.*

Ibid.exemp. X. *cum animadvertisset lucum.*) Ita Modius: cum vulgo esset, *locum.*

Ibid.exemp. XIII. *Hoc genere Strategematicon,* &c.) Hæc usque ad XIV. exemplum è glossa esse suspicatur Stewechius. In quo gravissime peccat. Obscurum locum equidem fateor, & suspicatus sum aliquando legendum in fine, *ut ab Diis monstrata credantur,* pro *ut ab his m.c.* Præcedentia etiam mendosissima videntur, & locum integrum sic emendabat Salmasius. *Hoc genere Strategematicon, &c. sed multi magis ea quæ tales non erunt, excog tabuntur, ut his monstrata credantur. Quæ tales non erunt,* id est, *imperiti non erunt.*

ibid.exemp. XV. *Innides.*) Immo *Sunides*, aut *Sunides.*

CAP. XII. exemp. II. *Et ludite.*) *Eja plaudite*, pro *plaudite*. I. Gulielmius apud Stewechium. Forte, *Videte, inquit, milites, Africam oppressi.*

ibid. exemp. III. *T. Sempronius.*) Immo, *P. Sempronius Sophus Cos.* Perperam hic T. Sempronius Gracchus Cos. pro P. Sempronio Sopho suppositus à librariis: ex quorum numero cuidam sciolo fortasse nomen Gracchorum celebrius magis placuit. Idem quod Frontinus, scribunt L. Florus lib. I. & Orosius lib. IV. cap. IV. domitos esse duce Sempronio Picentes, & caput gentis Asculum expugnatum, & instructa utrinque ad prœlium acie terram tremuisse: Sempronium vero Cos. æde vota Tellurem deam placasse, & adhortatum attonitos stupore miraculi milites, eosque vix tandem ad pugnam impulisse: Vicisse Romanos, sed atroci & cruenta victoria, majore exercitus parte amissa.

ibid. *adhortatusque.*) Modius, *adortusque.*

ibid. exemp. VIII. *L. Sulpicius Gallus.*] Forte, *C. Suplicius in Gallis.* Vide l. II. c. IV. exemp. V.

ibid. exemp. XII. *ineunda.* Alias, *jucunda.*

LIBRO SECUNDO.

IN præfatione, *mea fuit opinio.*) *m. fert e.*

CAP. I. exemp. III. *humerosque exerentes.*) Ita legendum. vulgo est, *exercentes.*

ibid. exemp. IV. *& dictatores.*) Stewechius, *ducatores.*

ibid. exemp. IV. *interfectis.*) *Interceptis.*

CAP. II. exemp. XI. *adversumque & eorundem partem.*) Ita Modius, cum antea esset, *adversumque & eorundem partem peditum turbantem insecutus*, Vide & Stewechium.

CAP. III. exemp. III. (*dextro cornu.*) Inclusum hoc è Glossa esse suspicatur Stewechius.

ibid. exemp. V. *consligatis.*) Modius *profligatis.*

ibid.

Ibid.exemp.XII. *Lucanos.*) Ita lego : vulgo pessime, *Lycaonas.*

Ibid.exemp.XIII. *Gastron.*)Ita lego : vulgo est *Castronius.*

Ibid.exemp.XVI.*retro.*) Alias,*recta.*

Ibid.exemp. XVII.*pernicitati.*) *Pervicaciæ.*

Ibid. *prosignanis.*) *Postsignanis.*

ibid.exemp.XX.*tectos.*)Alias, *tectis.* sed Stewechius,*vecto*.

ibid.exemp.XXII.*Palæopharsali triplicem.*) Ita legendum : vulgo est,*palustri prælio Pharsaliæ.*

ibid.*sed deinde.*) Modius,*sex.*

ibid.*sed dextro latere.*) Idem *sex.*

ibid.exemp.XXXIII.*Catti.*) Ita legendum : vulgo *Catis.*

CAP.IV.exemp.IV.*Attilius.*) *Acilius.*

ibid. *eminentem.*) *Imminentem* Stewechius, quem ad hoc exemplum vide,adhibe & Modium.

ibid. exemp. V. *C. Sulpitius Petrejus Cos.*) Immo, *Petreus* quod nomen Sulpiciæ genti, in Historiis obvium.Fasti.

ibid.exemp.VI.*Calamarcum.*) Alias, *Calamatium.*& sic fere Mss.quorum alii *Calamatrum* vel *Calamartum*.Alii,*Calaruartum*,alii,*Camalatrum*.Legendum fortassean, *M. Licinius Crassus,fugitivorum bello,ad caput Silari amnis.* Quomodo fere Orosius lib.5.cap.34.Vel,*ad Silarum amnem.* Sed vide infra ad exemplum 34.capitis sequentis.

ibid. exemp.VII. *adversus Castum & Canimocum.*) *Gannicum* sive *Cannicium* videtur legendum ex vestigiis meliorum codicum.& sic ipse Frontinus hoc libro cap. seq. exemp.33. ubi repitita est hæc historia, ibidemque diserte legitur , *ex factione Casti & Gannici*, sive, *Cannicii.* Plutarcho in vita Crassi, Γαΐος Καννίκιος καὶ Κάστος, *Cajus Canicius & Castus.*Livio lib.XVII. est *Gannicus.* Vide Orosium lib.V.cap.XXIV.&,qui ab eo sua mutuavit , Paulum

Dia

Diaconum ftor. Mifcellæ lib. VI. & Freculfum tom. I lib. V. cap. XVI. Mox fub finem bujus exempli eft in membranis *decucurriffent*, pro *decurriffent*.

ibid. exemp. X. *clare prædicavit.*) Alias, *clamare cœpit.*

ibid. exemp. XIV. *quoque.*) Mss. *quidem.*

ibid. exemp: XVI. *interceptus.*) Alias, *interemptus.*

ibid. exemp. XVII. *tædæ & fepi.*) Alias, *fevi.*

ibid. exemp. XVIII. *in habitu facerdotum fubornatis.*) τὸ *in* delet Stewechius. τὸ *fubornatis* verò Mss. quod etiam Sanutus ignorat.

Ibid. exemp. XX. *Atheas rex Scytharum.*) Α'τίας fine afpiratione Græci, & hic fcribendum auctore Plutarcho vel folo. Apud Florum quoque, fi recte memini, emendandum hoc nomen Bello Mithridatico, *Ateas.*

CAP. V. exmp. IV. *Q. Metellus.*) *L. Metellus.*

Ibid. exemp. VIII. *fimulata fuga regredi.*) Ita Modius: cum antea effet, *receffit* & *recedi.*

Ibid. exemp. X. (*id eft, Epiroticam.*) Forte Gloffema eft.

Ibid. exemp. XI. *in adjutorium exierint.*) Alias, *adjutores.*

Ibid. exem. XII. *magnum ejus modum.*) Mss. *m. vas.*

Ibid. exem. XIII. *deficiebantur.*) Mss. *deficiebant*

Ibid. exem. XIV. *inopem commercio laborare.*) Palmerius, *commeatu.*

Ibid. exem. XVII. *quos relinquebat.*) Mss. *reliquerat.*

Ibid. exem. XVII. *per avias regiones.*) Alias, *p. alias r.*

Ibid. exem. XVIII. *caftella tentant.*) *caftra.*

Ibid. exem. XXI. *molitus imbelles fuorum.*) Stewechius. *amolitus.*

Ibid.exemp.21.*diversam.*] Mss. *adversam.*

Ibid.exemp.XXIV.*ad internecionem.*] Alias Mss. *interemptionem*,& *interitionem.*

Ibid. exemp.25. *requietos reduxit.*] Mss. *eduxit.*

ibid.excm.26.*Lacedæmonii Athmon.*]Casaubonus ad Polyæni 11.de Epaminonda, mavult legere : *ad Isthmum* : ego *ad Onion* sive *Onium.* Aut sane legendum *ad Athmum.* Palmerio etiam *ad Isthmum* in mentem venisse,notat Stewechius. Veterum lectionem retinet Ortelius. Polyænus & Frontinus eandem historiam,hic ad Athmon,ille ad Onium, describunt ; loca inter se vicina : in Attica nempe , circa Corinthum.

Ibid.exemp,26.*vocatis.*] Stewechius,*evocatis.*

Ibid.exemp.28.*pagos.*] Stewechius , *paganos* : Palmerius,*spathas*.Quid si? *paucos.*

Ibid.exemp.30.*pacta.*] Stewechius.*facta.*

Ibid.*missa principia.*] Palmerius,*remissa.*

Ibid.exemp.31.*servatique.*] Alias , *saturique* : Item *oneratique.*

Ibid.exemp.3.*palantes.*] Ita Modius , quem vide.

Ibid.exemp.31.*cæduntur.*] Stewechius, *cædunt.*

Ibid. exemp. 33. *equestribus copiis.*] Alias, *campestribus.*

Ibid. exemp.34. *M.Crassus.*) *M. Licinius Crassus.* Vide libri hujus cap. IV. exemplo VII.Ubi eadem historia repetitur.

Ibid.exemp.34.*Cathenam.*]Alias, *Catanam* & *Cantennan.* Triplex hæc lectio reperitur in diversis codicibus membranaceis. At vero capite præcedenti,exemp. VII. ubi extat ejusdem historiæ repetitio,varie legitur,*apud Calamarcum*,*Calamatrium*,*Calamatrum*,*Calamatium*,*Calarvatum* &*Camalatrum.* Sequentia hujus exempli produnt manifeste montis

nomen esse, *in radicibus prædicti montis constituti.* Superiore capite etiam montis meminit, sed non prædicti. Philippo Cluverio certum est, *Calamarcum*, & *Cathenam* unum & idem esse debere unius ejusdemque montis nomen: & censet, verum genuinumque nomen fuisse, CALAMATIUS MONS. Unde postea factum vulgare *Calmatio*, & mox *Calpatio*; ac tandem *Capacio.* unde nunc etiam opidi antiqui in eo siti ruinis appellatio manet *Capacchio Vecchio*, id est, *Calamartum vetus.*

Ibid. exemp. 34. *commutatis.*] Alias, *communitis.* Stewechius *comminatis.* ego *combinatis*, Mss. *communicatis.*

Ibid. exemp. 38. *repetiturum.*] Stewechius, *repetiturus.*

Ibid. exemp. 40. *In Aphrica.*] Ita Modius: cum antea esset, *in Aphrico bello*, aut, *in Aphricæ bello.*

Ibid. exemp. 42. *à tergo.*] Stewechius, *à tergo aggressus, in itinere o. f.*

Ibid. exemp. *induceret.*] Mss. *perduceret.*

Ibid. *aversumque.*] Ita Modius; vulgo, *adversumque.*

Ibid. 46. *erigerent.*] *Erigere.*

Ibid. exemp. 46. *juberent.*] *juberet.*

Ibid. exemp. 47. *ut primum sensit* &c.] Stewechius: *deinde ut primum sensit minus agiliter adversam partem moveri, progressus, præ lassatos f. f.*

CAP. VI. exemp. 2. *L. Martius.*] Alias, *Q. Martius.*

Ibid. exemp. 4. *Romani.*] Ita Stewechius: vulgo, *Germani.*

Ibid. exemp. V. *insecutos.*] Stewechius, *insecutus.*

CAP. VII. exemp. 4. *propere legatos.*] Ita Modius: vulgo, *ire legatos*: alias, *ire relaegtos.* Alias, *per relegatos.*

Ibid. exem.VII. *Carpetanorum.*] Ita lego: vulgo est, *carpentariorum reliquerunt, quo ille exemplo,* &c.

Ibid. *domum.*] MSS. *domos.*

Ibid. exem. 13. *reliquis.*] *Reliquiis.*

CAP. VIII. in titulo. *constituenda.*] *Restituenda.*

Ibid. exem. 1. *Sabinos.*] *Gabinios.*

Ibid. exm. 7. *Servilius.*] Ita lego: vulgo est. *Similius.*

Ibid. exem. 10. *Sabinos.*] *Gabinios.*

CAP. IX. in tit. 9. *confirmandis.*] *Consternandis.*

Ibid. exem. 6. *Atheniensibus.*] Ita lego: vulgo, *Carthaginiensibus.*

Ibid. exem. VII. [*Illi cum adventarent, persecuti, in fossas deciderunt, & eo modo victi sunt.*] Videntur alicunde irrepsisse, sane ad Hermocratis factum non pertinent. Et nisi egregie fallor, duo ista Hermocratis exempla Capiti suo non respondent.

CAP. XI. exem. 4. *in præsentia.*] Alias, *in præsenti.*

Ibid. exem. V. *Lucejo.*] Alias *Alitio*, sive *Alicio.*

Ibid. exem. V. *domum Scipionis.*) *domo* Stewechius, & nescio quis *donum*: sed cur non *domum Scipionis*?

Ibid. exem. V. *magnificentia.*) *Gratia*, MSS. sed *munificentia*, quod alias hic legitur, mihi perplacet.

Ibid. exem. 7. *Vbiorum.*) Ita Modius, cum antea esset *Cubiorum.* Alias, *Galliarum*. Mss. omnes mei *Cubiorum.*

CAP. XII. exem. 11. *se.*) τὸ *se* non agnocunt MSS.

ibid. exem. 3. *tutatus.*) MSS. *tuitus.*

ibid.exem.4.*in utroque.*) τὸ *in* non agnoſcunt MSS.

CAP.XIII.exem.1.*fuſi eſſent.*) Alias *fugiſſent.*

ibid.exem.1.*parceretur.*) Modius,*ſpargeretur.*

ibid.exem.2.*eaque ſectantes.)* Alias,*eumque.* item *eique inſectandæ.* quod Modius arripit, & legit mox,*moratos.*

ibid.exem.5.*eumque non armis.*) Ita legendum,vulgo eſt, *eumque in armis & vulneribus o.t.* Placet Modio,*eumque & armis & vulneribus o.t.*

ibid.exem.7.*reliquo.)* Alias *alto.*

ibid.exem.8.*victus.*) MSS.*veritus.*

ibid.exem.11.*haberent.*) MSS.*haberet.*

LIBRO TERTIO.

IN præfat.*prælocutione.*) MSS.*prolocutione.*

CAP.I.exem.1. *ad concionem vocato exercitu.*) Melius forte ex veſtigiis MSS.*concione vocata, exercitui expoſuit* &c.

ibid.exem.1.*quem exhortatio.*) MSS. *quo exhortatos.*

ibid.exmp.11.*inopinantes.*] MSS.*inopinato.*

ibid.exemp.2.*emenſus*) MSS.*niſus.*

ibid.exemp.2.*arripuerunt.*) Stewechius, *aripuerunt.*id eſt, *abripuerunt.*

CAP. II. exemp.1.*expreſſit.)* Ita Modius; non,ut alias,*oppreſſit.*

ibid.exemp.4.*hoſtilium.*) MSS *hoſtium.*

Ibid.exemp.9.*Suenda.*) MSS. *Sueda.* & *Sumeda.* MSS.

ibid.exemp.10.*ſpecie.*] MSS *ſpeciem.*

Ibid.exemp.11.*Charmade.*) alias, *Carneade.*

Ibid.*Samniorum.)* MSS.*Samiorum.*

CAP.III.exemp.2.*Epicides.*) MSS.*Ephycides.*

Ibid.exemp.6.*Eoneum.*(*Coneum.*MSS. *Niconem.*

ibid.exemp.VII.*plerumque.*] Mss.*plurimum.*

Cap.IV. exem. I.*protrivit.*] Alias *prostravit.*

ibid.exemp.5.*Alexander.*] Legebatur hic vulgo *Q.Curtius Alexander*, tanquam ille hoc strategemate usus esset, ridicule. & recte Modius fecit, qui correxit.

CAP.IV.exemp.5.*absumerentur.*] Mss *consumerentur.*

ibid.exmp.6. *conditi.*] Mss. Legendum scilicet, *abditi.*

Ibid. exemp.VI.*proprio.*] Stewechius, *propero.*

Cap.V. exemp. I.*victui.*] Mss.*victu.*

Ibid.exemp.I.*distribuit.*] *Distribui.*

ibid.exemp.2.*præteriti.*] *Perterriti.*

CAP.VI.exemp.I.*dimicaturus.*] *Decertaturus.*

ibid.exemp.3.*vacuam.*] *Cavatam.*

ibid.exemp.4. *inopinati, & invalidi capti sunt.*] *inopinati invalida capti s.* Mss. Fuit fortasse, *inopinati vi valida capti s.*

Ibid.exemp.7.*conciliata.*] Mss.*concitata.*

CAP.VII.exemp.7.*Cadurcorum.*] Ita legendum: vulgo, *Caduceorum.*

Ibid.exemp.3.*L.Metellus.*] Mss. *Q.Metellus.*

ibid. exemp.4. *media flumine Eupharte.*] Mss.*medio fluvio.*

ibid. exemp. 4.*egeri terram.*] Ita Modius: cum vulgo esset, *aggeri.* Stewechio, *aggerari* placet.

Ibid.exemp.6.*Criseorum.*] Scribe, *Crissæorum.*

ibid.exemp.6.*affectis.*] Ita lego: vulgo, *affectus.*

Cap.VIII.exemp.I.*aggessit.*] *egessit.*

ibid.exemp.I.*Castellanique, quia.*] Mss.*Castellani, qui s.s.e. tradiderunt.*

ibid.exemp.2.*quatuor equites.*) Mss.*sex.*

ibid. exemp.2. *eodem.*] *Eorum.*Mss.

ibid.exemp.3, *& ob hoc in.*] Ita lego, vulgo τὸ *ob* exulat.

CAP.

CAP. IX. exemp. 2. *obscurabat.*] Stewechius, *obturabat.*

ibid. exemp. 3. *nisusque.*] Ita legendum: vulgò *visusque.*

ibid. exemp. 3. *telis.*] Malim *loris*, ex vestigiis Mss.

ibid. exemp. 4. *L. Cornelius Cos.*] Mss. *Cornelius Rufinus Cos.*

ibid. exemp. 4. *firmissimas.*] Alias, *fortissimas*,

ibid. exemp. 4. *quod ipse nactus appelleret.*] Ita lego: vulgo est, *quo ipse noctu ap.*

ibid. exemp. 4. *facerent.*] Stewechius, *fecerunt.*

ibid. exemp. 6. *cum confluerent.*] Stewechius, *quo cum confluerent.*

CAP. X. exemp. 1. *irruptione.*] Stewechius, *eruptione.*

CAP. XI. exemp. 5. *animadverteret.*] *Animadvertisset*

CAP. XII. exemp. 1. *vigilum.*] Mss. *vigilium.*

CAP. XII. exem. 1. *Cominum.*] Mss. *Comitium.*

ibid. exemp. 3. *venationi.*] Ita lego vulgo est, *venatione.*

ibid. exemp. 4. *jumentum.*] *jumento in adversam partem influxerunt.* Stewechius.

ibid. exemp. 6. *dimissis.*] *Demissis.*

CAP. XIV. exemp. 1. *excitavit.*] Stewechius, *excivit.*

ibid. exem. 3. *Saniturnum.*) Mss. *Sūminicorum.*

CAP. XV. exemp. 6. *instructis.*] Alias, *institutis.*

CAP. XVI. exemp. 2. *ceciderunt.*] Alias, *occiderunt.*

Ibid. exemp. 3. *datis pollicitis.*] Stewech. *ductis pollicitis.*

ibid. exemp. 4. *simili consilio à se.*] Alias, *Similiter se à.*

Ibid.exemp.5. *Qua spe simulatos.*) Stewechius *stimulatos*. Forte, *Qua spe simulata.*

Ibid. exemp.5. *Hildinacum.*) MSS. *Thidiacum*, fortasse *Rhindacum* legendum est.

Ibid.exemp.6. *ampliora.*) Stewechius, *arctiora*. quem vide.

Ibid.exemp.6. *prælio apatos.*) Stewechius, *captato.*

Ibid.exemp.7. *juxta.*) Idem *intra.*

Ibid.exemp.7. *ac fugam cogitare.*) Alias, *ac de fuga,*

Ibid,exemp.7. *concitati.*) Alias. *excitati.*

Ibid.exemp.8. *oppugnaturo oppidum Pompejo.*) MSS. *oppugnaturi oppidum Pompeii.*

Ibid.exemp.9. *deinde.*) *Demum.*

CAP. XVIII. exemp.3. *Hi dum ab Hannibale*, &c.) Forte, *Iidem dum a. H. o. & ipsi obsiderе Capuam decreverunt, & nisi c. e. revocaverunt inde exercitus*. Eo sane trahere videntur MSS.

LIBRO QUARTO.

CAP I. exemp. I: *socordia.*) MSS. *secordia.*

Ibid.exemp.1. *nobiliter.*) MSS. *notabiliter.*

Ibid.exemp.1. *semper nequam eris.*) Alias, *semper necessarius nequaquam eris.* & sic MSS.

Ibid.exemp.2. *à se assa elixave milites uti.*) Ita lego, inferas duabus iitis voculis *à se*, quæ nusquam in libris vulgatis compareant.

Ibid.exemp. 8. *tum habebat.*) Stewechius, *secum.*

Ibid. exemp. 13. *Beneventum castris ejus* &c.] Ita legendum, non ut vulgo, *Statuentum* aut *Fatventum.*

Ibid.exemp.15. *aut si.*) Stewechius, *at si.*

Ibid.exemp.15. *lentius.*) Alii, *lenius.*

Ibid.

Ibid.exemp.15 *in principes.*) Iidem. *in principiis.* vide Stewechium.

Ibidem.exemp.19. *qui exercitum deseruerant.*) *rò exercitum* delet Stewechius.

Ibid.exemp.21. *ut notarentur. A Patribus deinde.*) MSS. *ut notarentur à Patribus. Deinde.*

ibid.exemp.24. *Serinum.*) MSS. *Firmum.*

ibid. exemp. 25. *eis submitterentur.*) Ita Stewechius: vulgo est, *ei.* MSS. *ejus.* Idem statim *eis* pro *ejus.*

ibid. exemp,27. *galeatos.*) Stewechius. *discalcetatos.*

ibid.exemp. 29. *defectoribus.*) MSS. *desertoribus.*

ibid exemp. 31. *incensus.*) *Incessus.* & sic exemp.37 *agger.*

ibid.exemp.35. *Fabius Rullus Cos.*) *Fabius Rutilius Cos.*

ibid.exemp. 37. *remisso prius.*) MSS. *remissionem.*

ibid.exemp. 39. *metu.*) MSS. *meruit.*

ibid.exemp.43. *C.Curio Cos.*) Ita lego: vulgo est, *M.Curio.*

ibid.exemp.43. *legionis ab eo impetrari potui.*) *legio ab impetrare p.* MSS.

ibid.exemp.43. *oboleret.*) MSS. *oboleretur.*

ibid.exemp.43. *distribuerent.*) MSS. *distribuentur.*

ibid.exemp.44: *quam.*) MSS. *qui.*

ibid.exemp.44. *ferret.*) MSS. *ferrent.*

ibid.exemp.44. *reportaretur.*) MSS. *reportarent.*

ibid.exemp.46. *ei annuum non daretur.*) MSS. *ei non daretur, annua æra rescinderentur.*

ibid. exemp. 46. *raque rescinderentur.*) Alias. *numeroque rescinderentur.*

CAP. 11. exemp. 1. *Cassii tamen exercitum.*) MSS. *Cassium cum exercitu.*

ibid.exemp. 2. *quendam minorem.*] Stewechius, *quamquam.m.*

Ibid.exemp.2.*præoptavit.*] Alias, *punctavit.*

Ibid.exemp.3.*correcta.*] *Correptus (correctis) Parthos continuit.* Mss.

Ibid.exemp.7. *superata sunt.*] *superati.* & delent τὸ *prælio.*

Ibid.exemp.7.*corpore suo.*] Mss. *suorum.*

Ibid.exemp.7.*incognita loca.*] Alias, *ignota.*

CAP.III.*fuisse traditur.*] Ita legendum: vulgo est, *esse.*

Ibid.exemp.4.*filiarum.*Mss,) *feminarum.*

Ibid.exem.5.*maxima.*] Alias, *summa*

Ibid.exemp.7.*vacabat.*] Alias, *vocabat*, & sic quidam Mss.

Ibid.exemp.8.*sagulo.*] Alias, *sacculo.*

Ibid.exemp.12. *M.Curius.*] Ita lego: vulgo est, *C.Curius.*

Ibid. exemp. 14. *contra expectationem.*] Alias, *præter spem.*

Ibid.exemp.14.*ad obsequium.*] Mss. *in obsequium.*

ibid.exemp.15. *ei tradidit.*] *M.hi tradidit.* Mss.tres, & in margine, NOTA TEMPUS AUCTORIS

ibid.exem.15.*in suum convertit.*) Alias, *in usum suum c.*

CAP.IV.exem.1.*repetēdis.*] Forte melius, *retētis.*

ibid.exemp.2.*foret.*] Alias, *esset.*

ibid.exemp.2.*appetendam.*] Alias. *petendam.*

Cap.V.exemp.1.*relegit.*] Mss. *recepit.*

ibid. exemp. 2. *seditione in tumultu civilium armorum* &c.] τὸ *seditione* ejiciendum videtur Stewechio. At Mss. sic exemplum hoc concipiunt, *C. Cæsar in tumultu civilium seditione armorum acta maxime tum tumentib.an.*

ibid.exem.4.*L.Marcellus.*] Mss. *Cl.Marcellus.*

ibid.

ibid. exemp.4. *precatus.*) Mss.*deprecatus.*

ibid.exemp.4.*opima retulit spolia.*) Ita Stewechius, cum antea esset *optima*, manifesto vitio: quod nullus Mss.agnoscit.

ibid.exemp.6. *Nam & barbam capillumque submisit, & postea nunquam recubans cibum cepit, honoribusque.*) Mss. quidam istud *nam* non habent, & mox legunt, *honoribus quoque.*

ibid.exemp.7.*affirmantes.*) το *affirmantes* vulgo ignoratũ, hic ex fide membranarum à me repositũ est.

ibid exemp.9.*emisit.*) Alias, *dimisit.*

ibid.exemp.11.*assecutus.*) Alias, *consequutus.*

ibid.exemp.11.*concitarentur.*) Alias, *cogerentur.* Auctor ipse lib.1.cap.11.exemp.1.

ibid.exemp.14.*avem.occidit.*) Mss.*non dubitavit dare pecuniam.* Quid si *non dubitavit dare pecũ neci.*

ibid.exemp.17.*cum se recollegisset.*) Mss. quidam, *cum animadvertisset gladium*, reliquis omissis.

ibid. exemp. 19. *Hispani Arabricenses.*) Ita lego: vulgo est. *Hispani cum Fabrescense* &c. Forte. *Hispani Consaburenses.* Vide Plinium.

ibid.exemp.20.*centum*) Stewechius, *ducentis.*

ibid.exemp,21.*suorum.*) Mss.*sociorum.*

ibid.exemp.21.*patiendum.*) lidam *patiendam.*

ibid.exemp.22.*Segobrigenses.*) Ita lego: vulgo est, *Ægmenses cum à Viatotis*, &c. Posset & *Segoblenses* legi.

CAP.VI.exemp.2. *unum ex eis obmurmurantem*, &c.) *Uno ex eis obmurmurante ac dicente, facile,* &c. Ita forte legendum ex vestigiis Mss.

ibid.exemp.2.*contendens.*) Mss.*contendit.*

ibid.exemp.3.*in regia sella resedisse.*) Mss.*resedere.* Q. Curtius lib.VII. *Forte Macedo gregarius miles, seque & arma sustentans, tandem in castra pervenerat. Quo viso, Rex, quanquam ipse tunc maxime admoto igne refovebat artus, ex sella sua exsiluit, torpentemque militem & vix compotem mentis, demptis armis, in sua sede*

jussit

jussit considere. Ille diu nec ubi requiesceret, nec à quo esset exceptus, agnovit. Tandem recepto calore vitali, ut regiam sedem regemque vidit, territus surgit. Quem intuens Alexander, ecquid intelligis miles, inquit, *quanto meliore sorte quam Persæ sub Rege vivatis? illis enim in sella regis consedisse capitale foret: tibi saluti fuit.* Luculentum regiæ humanitatis exemplum, luculentius à Rufo quam Frontino dilaudatum, non potui hoc loco præterire: quamqum præter modum Castigationum, & hujusmodi Commentariis sint reservanda.

ibid. exemp. 4. *deductum.*) Alias, *edoctum*, & *eductum.*

ibid. exemp. 4. *rescisset.*) Item, *rejecisset*, & *repsisset.*

CAP. VII. exemp. 5. *demonstraret.*) *Dein monstraret.*

ibid. exemp. 6. *deposcentes.*) Alias, *exposcentes.* Frontinus ipse alibi idem exemplum commemorans.

ibid. exemp. 6. *Iam, inquit Sertorius, naturam Romanarum cohortium per hoc* &c.) Mss. *Naturam, inquit Sertorius, Rom. virium p. h. v. e. o. m.*

ibid. exemp. 6. *aggredienti.*) Alias, *aggredientibus.*

ibid. exemp. 9. *&, diffundendo quæ continuerant, alimentum præstet.*) Ita Stewechius: vulgo *ut*, mox ego *præstaret*: vulgo est *præstarent.*

ibid. exemp. 10. *jacularetur.*) Mss. *jacularentur.*

ibid. exemp. 10. *quarum metu perterriti:*) Mss. *qua re perterriti.*

ibid. exemp. 13. *omnem.*) *Hominum*, Mss. unus, alii *omnium.*

ibid. exemp. 17. *Pericles.*) Mss. *Paches.*

ibid. exemp. 21. *Myronides.* Ita lego: vulgo *Myrodines.*

ibid. exemp. 22. *censuissent.*) Mss. *consuluissent.*

Ibid.

ibid.exemp.24.*Tiberius Gracchus.*) Ita legendum vulgo monstrose, *Tigracus.*

ibid.exemp.24.*crucibus affigeret.*) Mss.*cruciatibus afficeret,*

ibid.exemp.24.*vicisse.*) Stewechius,& Mss. *fecisse.*

ibid.exemp.24.*fugissent.*) Alias, *fuissent.*

ibid.exemp. 28. *flumen liberasset.*) Lib.I. cap.v.exemplo III.Ad hæc verba: *Unam spem salutis habent, si flumen liberasset*, dixi Stewechium legere, *si flumen superasset*, correctione non admodum necessaria. Similiter & abstinendæ ab hoc loco manus Criticæ: nec legendum cum Stewechio, *superasset.* Volo, inquam, sarta tectaque vulgata maneat lectio. Quid sit *flumen liberare* duobus his locis, fatetur se nescire Stewechius, quare emendabat, *flumen superasset.* Probem, si non membranarum optimas, saltem ullos adstipulatores habere libros scriptos, sed nullos habet, sane non meos tres, non Palatinos, in quibus omnibus disertim exaratum est, *liberasset.* Nec aliter legitur exemplo XIII.cap. IV, lib. I. ubi *Philippus nullo probibente angustias freti liberavit.* Qui locus fefellit Stewechium, alias debuissent & ille subire ferreum examen: dixisset legendum, *angustias freti superavit.* Malo exemplo, & ad instar imperitorum librariorum sciolorumque, qui quod in veterum libris statim non percepere, flagitiose corruperunt, quod illi emendare vocabant. Sic Hyginus in Mythologicis etiam *liberare flumen*, pro transire dixit, Cap. CCLVII. *Qui cum duceretur, vix tandem Mœrus liberato flumine, consequitur carnificem.* Hæc alibi Capite singulari pluribus propugnavi.

ibid.exemp.29.*ut delectos.*) τὸ *ut* delet Stewechius.

ibist.exemp.29.*mediocris staturæ.*) Mss, quidam hic *melioris*. alius *naturæ* cognoscit.

ibid.exemp.29.*parmulis.* Alias, *Spatulis.*

ibid.exemp.2.*& galericulis.* Alias, *galeolis.*

ibid.

ibid.exemp.29.*juberet.*) Stewechius.*juber*

ibid.exemp.29. *deinde ibi positis.*) MSS.*de positis.*

ibib.exemp.32.*adversam faciem cædere.*) *versa facie cedere.* Stewechius. Melius, *aversa acie.*

ibid.exemp. 34. *Cardianus.*) Ita legendum vulgo est, *Sardianus.*

ibid.exemp.34.*quo.*) Mss.*quum.*

ibid.exemp.38.*dimisit.*) Mss.*misit.*

ibid.exemp.43.*Marathonem.*) Mss. *Ma thona.* sic & proxime infra.

ibid.exemp.44.*oppressi*) Mss.*compressi.*

ibid.exemp.45.*Cimon.*) Ita lego: vulgo, *Conon.*

Sex. Iulius Frontinus in Fragmento à nobis ex ve membrana edito: Limites appellati sunt Transv sis à limo, id est, antiquo verbo, Transversi: à dicunt Poëtæ limos oculos, item limum *cinctum, q purpuram transversam habeat: item, limin stiorum.*

FINIS.